STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 02517

DER SHTUTGARTER KONGRES UN ZAYNE PROBLEMEN

K. Farnberg

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ד״ר ק. פאַרנבערג.

דער שטוטגאַרטער קאָנגרעס און זיינע פּראָבלעמען.

ערשטעס העפט.

ביכעאפערלאג „צוקונפט״.

פּרייז 15 קאָפּ.

ערשטער קאפיטעל.

דאס נאציאנאלע און דאס אינטערנאציאנאלע.

דאס נאציאנאלע און דאס אינטערנאציאנאלע — אין וועלכע בעציהונגען געפינען זיי זיך איינע צו די אנדערע? צו זענען עס שני הפכים, צוויי זיך היידערשפרעכענדע, זאגאר ענטגעגענגעזעצטע בעגריפען, אדער, פערקעהרט, עס זענען צוויי פריינדליכע, צוזאמענהענגענדע, צוזאמענגעהענדע שטרעבונגען און ריכטונגען?

די דאזיגע פראגען טרעטען פאר אונז ארויס ביי אונזער ערשטען טריט צו דעם פראלעטארישען אינטערנאציאנאל און זייער פולער שארפקייט און פאדערן א קלארען ענטפער. מיט א דיקען פרוכת איז פאר אונז פערדעקט דער קדשי-קדשים פון דעם אינטערנאציאנאל, כל זמן מיר קענען זיך ניט אבגעבען קיין דין-וחשבון איבער דיזע פראגען. נאך מעהר, נאר דורכציהענדיג א שארפע גרענעץ-ליניע צווישען נאציאנאל און אינטערנאציאנאל, נאר ערקלערענדיג זיך גענוי די אויפגאבען פון יעדער איינער פון זיי און זייערע בעציהונגען צווישען זיך, קענען מיר געפינען א פעסטען און ריכטיגען מאסשטאב, אבצומעסטען און אבצושאצען די בעדייטונג און דעם איינפלוס פון די אינטערנאציאנאלע קאנגרעסען בכלל און דעם זיבען פון די ארבייטען און בעשלוסען פון לעצטען אינטערנאציאנאלען קאנגרעס אין שטוטגארט בפרט.

די אינטערנאציאנאלע בורזשואזע פרעסע שרייט אין איין פערטויבענדען כאר: נאציאנאל און אינטערנאציאנאל זענען צוויי ענטגעגענגעזעצטע בעגריפען. זי בעשולדיגט די סאציאלדעמאקראטיע, וועלכע פעראייניגט דיזע ביידע בעגריפען, אין צווייערליי הטאים: ערשטענס, זאגט זי, האט די סאציאלדעמאקראטיע ניט קיין שום נאציאנאלע געפיהלען, קיין פונק פון פאטריאטיזם און איז „פאטערלאנדס-

לאז"; אדער, שרייבט זי, דער אינטערנאציאנאליזם פון דער סאציאלדעמאקראטיע איז נאר א פוץ־זאך, נאר א אויבערפלעכליכע ערשיינונג, נאר אין ווארט, ניט אין טהאט. —

ס'פערשטעהט זיך, אז דיזע בעשולדיגונגען האבען קיין גרונד ניט. זיי ווערען ענטוועדער אומישנע פאבריצירט אלס מוטוויליגע רכילות, כדי צו פערשווארצען און פערלוימדען די סאציאליסטען; אדער זיי זענען די פרוכט פון דער שרעקליכער אונוויסענהייט, וועלכע הערשט אין בורזשואזען לאגער בנוגע צו אלץ, וואס איז שייך צום אינערליכען לעבען פון פראלעטאריאט. דאך, עס מוז געזאגט און אונטערשטריכען ווערען, אז לייכט איז ניט אנגעקומען דער אינטערנאציאנאלער סאציאלדעמאקראטיע צו בריינגען אין הארמאניע, אין איין לאגישען צוזאמענהאנג דאס נאציאנאלע און דאס אינטערנאציאנאלע פון דער פראלעטארישער בעוועגונג. —

ניט אין די געפיהלען, ניט אין די געדאנקען און שטרעבונגען זענען געלעגען די שוועריגקייטען, נאר אין די פאקטען פון לעבען, אין דער ווירקליכקייט, וועלכע איז דאך פלייש פון פלייש און בלוט פון בלוט פון דער קאפיטאליסטישער ארדנונג, וואס איז אויף יעדער טריט פול מיט די שרייענדסטע ווידערשפרוכען און אונגערעכטיגקייטען.

שוין זעכציג יאהר, ווי עס האט א דונער געטהאן דער מעכטיגער רוף: „פראלעטארייער פון אלע לענדער פעראייניגט אייך!" שוין מעהר ווי 40 יאהר, ווי די זעלבע צוויי גרויסע גייסטער, וועלכע האבען ארויסגעגעבען אין „קאמוניסטישען מאניפעסט" דעם שלאכט־רוף, האבען אין דער „אינטערנאציאנאלער ארבייטער־אסאציאציאן" געפרובירט צונויפזאמלען די פראלעטארישע ארמייען. — א רייהע פון יאהר צעהנדליגען איז אריבער. אבער ווי ווייט איז דער פארשריט!

אין אן ארטיקעל וועגען דעם „אינטערנאציאנאל", כאראקטעריזירט אויך בעבעל די ערשטע, פון מארקס און ענגעלס געמאכטע פראבען, דעם שלאכט־רוף פון „קאמוניסטישען מאניפעסט" אין פראקטיק דורכצופיהרען" אויף פאלגענדען אופן: „יעדער אנפאנג איז ניט בלויז שווער, נאר, געוועהנליך, קליין, נאך האט אין יאהר 1864 געהערשט רוהע איבער די וואסערן פון דער פראלעטארישער בעוועגונג. דער סאציאליזם איז געוועזען פאר דעם פראלעטאריאט נאך א פרעמדע אידעע. ערשט מיט א יאהר פריהער איז אין דייטשלאנד דורך לאסאלען גערופען געווארען צום לעבען די ערשטע סא־

ציאַליסטישע אָרגאַניזאַציאָן פֿון גרעסערן פֿאָרמאַט, דער „אַלגעמיינער דייטשער פֿעראיין“. אָבער אויך ער האָט געהאַט נאָר עטליכע הונדערט מיטגלידער... אין ענגלאַנד האָבען עקסיסטירט טרייד־יוניאָנס, אָבער סאָציאַליסטישע אידעען האָט מען בײַ זיי אַפילו ניט געדאַרפֿט זוכען. אין פֿראַנקרייך זענען די סאָציאַליסטען געווען צעשפּאָלטען אין עטליכע שולען, די אָרגאַניזאַציאָנען — קליין און האָבען געטראָגען דעם כאַראַקטער פֿון אָבגעזונדערטע סעקטען. און די מיטגלידער זענען בעשטאַנען הויפּטזעכליך פֿון אינטעליגענטען... אין די איבעריגע לענדער פֿון אייראָפּע זענען סאָציאַליסטישע עלעמענטען נאָר איינצעלווייז געווען צוזייט און צושפּרייט.

די גרינדונג פֿונ'ם אינטערנאַציאָנאַל, איידער עס זענען געווען די נויטיגע גרונדלאַגען אין די איינצעלנע לענדער, האָט געהייסען, באמת — זאָגט בעבעל — אָנהויבען בויען די הויז פֿון דאַך אָן. פֿונדעסטוועגען האָט דער אינטערנאַציאָנאַל געהאַט זעהר אַ גרויסע און גוטע ווירקונג אויף די בעוועגונג אין די פֿערשיעדענע לענדער און האָט בײַלויפֿיג געגעבען דעם ערשטען שטויס צו גרינדען נאַציאָנאַלע סאָציאַליסטישע אָרגאַניזאַציאָנען און פּאַרטייען“.

דאָס, וואָס דער גאַנצער בנין פֿון דעם ערשטען אינטערנאַציאָנאַל איז בעשטאַנען פֿון אַ דאַך, אָהן זײַלען און אָהן אַ פֿעסטען, טיפֿען פֿונדאַמענט אין די איינצעלנע לענדער, האָט געהאַט פֿאַר איהם די גרויסע מעלה, וואָס איהר איז ווייניג וואָס אויסגעקומען געשטרויכעלט צו ווערען אָן די פֿעלזען פֿון נאַציאָנאַל און אינטערנאַציאָנאַל. עס האָט אָבער געהאַט דעם גרויסען חסרון, וואָס דיזע גרויסע פּראָבלעם איז איבערגעלאָזען געוואָרען פֿון די גרינדער פֿון וויסענשאַפֿטליכען סאָציאַליזם, ניט בלויז ניט פֿערענטפֿערט, נאָר כמעט ניט בעריהרט.

„דער דאַך אָהן אַ פֿעסטען בנין“ איז צופֿאַלען געוואָרען אין אָנפֿאַנג פֿון די זיבעציגער יאָהרען. און די פּראָלעטאַריער אַלער לענדער האָבען זיך גענומען פֿלײַסיג, מוטיג, ערנסט אין אַלע לענדער בויען בנינים, פֿעסטע, זיכערע, אויף טיפֿע פֿונדאַמענטען. „ערשט נאָכדעם, ווי דער בוי איז געווען גענוג אײַנגעפֿונדעוועט — זאָגט בעבעל — האָט דער נײַער אינטערנאַציאָנאַל גענומען אַרויפֿשטעלען דעם דאַך“. דאָס איז געשעהען אין פּאַריז אין יאָהר 1889 צו דעם הונדערטיאָהריגען יובילייאום פֿון דער גרויסער פֿראַנצויזישער רעוואָלוציאָן.

די הויפּט־בעדייטונג פֿון דעם ערשטען קאָנגרעס פֿון דעם נייען אינטערנאַציאָנאַל איז בעשטאַנען ניט אין זיינע טהאַטען, נאָר אין דעם פֿאַקט אַליין, וואָס ער איז פֿאָרגעקומען. און דאָס האָט אויך אויסגעדריקט אין זיין רעדע וואַיאַן, איבערנעהמענדיג דעם פֿאָרזיץ (צוזאַמען מיט ליבקנעכטען) אויף יענעם קאָנגרעס. „איך בעגריס — האָט ער געזאָגט — אין'ם נאָמען פֿון אינטערנאַציאָנאַלען סאָציאַליזם די דעלעגאַטען, וועלכע זענען געקומען פֿון אַלע לענדער, כדי אין נאָמען פֿון די פֿעלקער צו אונטערשרייבען דעם „איינינגונגס־אָבמאַך, וועלכער מוז דיענען אַלס אָנפֿאַנג פֿון זייער געמיינזאַמען האַנדלען און אַלס אָנפֿאַנג פֿון זייער בעפֿרייאונג“.

אויפ'ן ערשטען פּאַריזער קאָנגרעס פֿון יאָהר 1889 האָבען די בעריכטען פֿערנומען די גאַנצע צייט. די פֿראַגען, וועלכע זענען אַרויסגערוקט געוואָרען: דער יום־טוב פֿון ערשטען מאַי, די ערקלערונג פֿאַר די איינפֿיהרונג פֿון פֿאָלקס־מיליץ און פֿאַר דעם וועלט־פֿריעדען, די פּרינציפּען פֿון אַרבייטער־שוץ־געזעצגעבונג האָבען די ערשטע צייט נאָך ניט טיעף איינגעדרונגען אין דעם לעבען פֿון די איינצעלנע, נאַציאָנאַלע פּאַרטייען. די מאַכט, דער איינפֿלוס, דער אויטאָריטעט פֿון אינטערנאַציאָנאַלען קאָנגרעס האָט נאָך ניט געקענט זיין גרויס. דאָס נאַציאָנאַלע איז געבליעבען נאָך איינינגע יאָהר דאָס אַליין הערשענדע אין דער סאָציאַליסטישער וועלט. מיט דעם אינטערנאַציאָנאַלען קאָנגרעס, מיט דער אינטערנאַציאָנאַלער עפֿענטליכער מיינונג האָט מען זיך נאָך ווייניג גערעכענט.

אַנדערס האָט געקאָנט ווערען ערשט נאָך דעם, ווי דער בעשטאַנד פֿון קאָנגרעס איז געוואָרען איינהייטליכער, ערשט נאָך דעם ווי די אַנאַרכיסטען — וועלכע שטעלען פֿאַר אַ גאַנץ אַנדערע, פּרינציפּיעל פֿערשיעדענע, וועלט־אַנשויאונג, זענען אויסגעשלאָסען געוואָרען פֿון די קאָנגרעסען. דאָס איז געשעהן אין צוריך אין 1893. דאָרט איז אויך געמאַכט געוואָרען די פּראָבע נעהענטער און טיעפֿער אַריינצודרינגען אין די פֿראַגען פֿון טאַקטיק, אין די פּראָבלעמען, וועגען וועלכע עס הערשען שאַרפֿערע מיינונגספֿערשיעדענהייטען. די פֿראַגע: ווי זאָל מען זיך פֿערהאַלטען אין פֿאַל פֿון אַ קריעג צ. ב. (די זעלבע פֿראַגע, וועלכע האָט אויפ'ן לעצטען שטוטגאַרטער קאָנגרעס געשפּיעלט אַזאַ וויכטיגע ראָלע) האָט דאַמאָלס שוין אויפגעדעקט דעם טיעפֿען אונטערשייד צווישען די מיינונגען פֿון די דייטשען און פֿון די מערשטעהער פֿון אַנדערע נאַציאָנען.

אין אַזוי איז געגאַנגען ווייטער אין ווייטער. „פֿון קאָנגרעס צו

קאָנגרעס איז געוואָרען אין יעדער ריכטונג בעסער. ברוסעל 1891, צוריך 1893, לאָנדאָן 1896, פּאַריז 1900, אַמסטערדאַם 1904 דאָס זענען די עטאַפּען, דורך וועלכע דער אינטערנאַציאָנאַל איז דורכגעגאַנגען זינט 1889 יאָהר“.

וואָס איז געוועזען דער רעזולטאַט פון דיזער לאַנגער ענטוויקלונג? ביי וועלכען פּונקט געפינט זיך איצט דער פּראָלעטאַרישער אינטערנאַציאָנאַל אויף זיין וועג צו פעראייניגונג?

בעבעל געפינט, אַז די „הויפּט-זאַך“ בעשטעהט אין פאָלגענדעם: „היינט עקסיסטירט צווישען די קלאַסענבעוואוסטע אַרבייטער פון דער גאַנצער קולטורעלער וועלט אַ איינינקייט און אַ איינהייט איבער דאָס געמיינזאַמע ציעל און איבער די וועגען צום ציעל“.

ווען מען זאָל אַפילו אַראָבוואַרפען פון וואָגשאָל דעם לעצטען זאַץ, „די איינהייט איבער די וועגען צום ציעל“, און עס אַרויפשטעלען אויף דעם חשבון פון בעבעל׳ס יום-טוב׳דיגע שטימונג ערב דעם קאָנגרעס און פון זיין טיעפען, אינבעגרענצטען גלויבען, דאָך בלייבט נאָך איבער זעהר פיעל. עס איז קלאָר, אַז „דאָס געמיינזאַמע ציעל“ איז, לכל הדעות, ביי די קלאַסענבעוואוסטע אַרבייטער פון דער גאַנצער וועלט איינער. און אַז בעת די פּראָלעטאַריער פון אַלע לענדער פערזאַמלען זיך, פערשפּאָרען זיי אָנצוהויבען זיך צונויפצורעדען, וואוהין מען דאַרף געהן; די איינצעלנע פראַגע איז פאַר זיי דאַן: וואָס דאַרף מען טהאָן, כדי צו קומען ווייטער אויף דעם וועג צו פּראָלעטאַרישער בעפרייאונג, צום סאָציאַליזם?

אָבער אויך דאָ דאַרפען זיי ניט אָנפאַנגען פון אָנהויב. אויך פאַר די פּראַקטישע אַלגעמיינע, איינהייטליכע פערענטפערונג פון די ברענענדע פּראָבלעמען איז שוין פיעל געטהאָן געוואָרען, אָבוואָל נאָך ווייט ניט אַלץ.

דער ענגלענדער דזשיימס מאַקדאָנאַלד, וועמען קיין מענש אין דער וועלט קען ניט חושד זיין, אַז ער איז צו „רויט“, צו ראַדיקאַל און דערפאַר צו אָפּטימיסטיש בנוגע צו די ערפאָלגען פון דער סאָציאַלדעמאָקראַטיע, שרייבט אַזוי: „מיר דאַכט זיך, אַז די אינטערנאַציאָנאַלע בעוועגונג האָט איצט דערגרייכט דעם פּונקט, וואו זי קען פּראַקטיש אָרגאַניזירט ווערען. די קאָנגרעסען פון צוריך, לאָנדאָן און פּאַריז זענען געוועזען דעמאָנסטראַציאָנען... מיר פלעגען זיך צונויפקומען, כדי אָבצוזינגען אינטערנאַציאָנאַלע הימנען און דערנאָך זיך פאַנאַנדערצוגעהן... אין אַמסטערדאַם האָבען מיר געהאַט אַ איבערגאַנגס-קאָנגרעס. די בעוועגונג איז שוין געוועזען בעפעסטיגט.

נאטירליך איז געלעגען פאר אונז איין גרויסע פראגע: די פראגע פון דער פאליטיק, די מעטאדען פון טאקטיק... איינינע נאציאנען האבען געהאט פערשידענע מיינונגען וועגען די טאקטיק. און וואס האט געקענט זיין פאסענדער, ווי צו פאדערען פון אינטערנאציאנאלען קאנגרעס א געזעץ איבער דיזע פראגען?

„די טעאריע, אז דער אינטערנאציאנאלער קאנגרעס איז די ערשטע געזעצגעבענדע אויטאריטעט פאר די סאציאליסטישע בעוועגונג, איז געוועזען זעהר אנגענעמע און נאר ווייניגע צווישען אינז זענען געוועזען טאפפער גענוג, אין אמסטערדאם געגען איהר ארויסצוטרעטען.

פון אמסטערדאם אן האט זיך די בעוועגונג פיעל ענטוויקעלט. דאס אינטערנאציאנאלע ביורא האט געווירקט פיעל טיעפער און האט די פעלקער געהאלטען בעסער אין צוזאמענהאנג איינע מיט די אנדערע“...

א דייטשעס פארטיי־בלאט, דאס „פאלקס־בלאט“ פון האלע זאגט כמעט דאס זעלבע: „דער סך הכל פון די ביז איצטיגע אינטערנאציאנאלע קאנגרעסען בעשטעהט קודם כל אין דעם, וואס די פערטרעטער פון די פערשידענע נאציאנען און דערמיט די נאציאנען אליין, האבען נעהענטער זיך בעקאנט איינע מיט די אנדערע; די פערשידענע מיינונגען האבען זיך אויסגעגליכען און די אידעע פון אינטערנאציאנאליטעט האבען זיי איבערזעצט אין טהאטען. מען האט געלערנט צו פערשטעהן די פערשידענהייטען פון די איינצעלנע לענדער און דאס מוז אלעמען ברינגען נוצען אויף די ווייטערדיגע קאנגרעסען“.

אן אנדער דייטשער פארטיי־ארגאן, דער האמבורגער „עכא“, כאראקטעריזירט די לאגע ערב שטוטגארט קורץ און שארף: „פון דער עפאכע פון צוזאמענפעסטיגען די כחות, דארף דער אינטערנאציאנאל איצט אריבער אין די עפאכע פון דירעקטע, פראקטישע ווירקונג“.

דאס זעלבע זאגט וואנדערוועלדע: „דער אינטערנאציאנאל איז ניט מעהר נאר א פעראייניגונג פון פארטייען, ער ווערט אלץ מעהר און מעהר א פערבינדונג פון אלע כחות פון די ארבייטער, וועלכע שטעהען אין קאמפף פאר די בעפרייאונג“.

דער אינטערנאציאנאל האט טיעף איינגעדרונגען אין לעבען פון די איינצעלנע נאציאנאלע פארטייען. ער האט אלץ מעהר און מעהר געוואונען איינפלוס און בעדייטונג, ער איז געווארען דער העכסטער אויטאריטעט, און זיין אויטאריטעט האט ער גענומען ארויס־

זאגען איבער ברענענדע פראגען. דאס איז זעהר, זעהר א גרויסער פארשריט, זעהר א בעדייטענדער טריט פארווערטס פאר די פראלעטארישע בעוועגונג.

אבער וואס מעהר דער אינטערנאציאנאל האט גענומען זיך ערווערבען רעכט און מאכט, בעדייטונג און איינפלוס, אלץ נויטיגער איז געווארען זיך קלאר צונויפצורעדען, גענוי צו בעשטימען די גרענעצען צווישען דעם נאציאנאלען און אינטערנאציאנאלען: וואו ענדיגט זיך די אויטאנאמיע פון די נאציאנאלע פארטייען און וואו הויבט זיך אן די רעכטס-ספערע פון דעם אינטערנאציאנאל?

אז דער אינטערנאציאנאל וויל ניט הערשען, וויל ניט פארגעוואלטיגען, ניט מושטרעווען די איינצעלנע פארטייען, דאס איז זעלבסטפערשטענדליך. שווער איז אבער דורכצופיהרען די גרענץ-ליניע צווישען די ביידע ספערען. מען קען זאגען, אז דיזע פראבלעם איז אין איהר פולער געשטאלט ארויסגעטראטען ערשט ערב שטוטגארט, ווארום ביז שטוטגארט איז עס געווען מעהר א טעארעטישע איידער א פראקטישע פראגע. ערשט ערב שטוטגארט, ווען מען האט געזעהן, אז די מאכט און אויטאריטעט פון דעם אינטערנאציאנאל האט דערגרייכט שוין זעהר א הויכע מדרגה, ערשט דאן, ווען מען האט זיך איבערצייגט, אז די אלע בעשלוסען, וואס וועלען דארט אנגענומען ווערען איבער די ברענענדע פראגען, וואס שטעהען דארטען פאר, וועלען ניט פערבלייבען אויפ'ן פאפיר, נאר אויסגעפיהרט ווערען אין לעבען, ערשט דאן האט מען זיך גענומען ערנסטער צו דעם דאזיגען פראבלעם.

און גענומען האט מען זיך פאר איהם פון אלע זייטען, פון ראדיקאלער און אפארטוניסטישער זייט, און געקומען איז מען צו פערשיעדענע רעזולטאטען.

איהר ארטיקעל וועגען דעם קאנגרעס אין שטוטגארט הויבט די „נייע צייט“ אן פון דיזער פראגע:

„די אינטערנאציאנאליטעט פון פראלעטאריאט איז שטענדיג לעבעדיג — הויבט די „נייע צייט“ אן איהר רעדאקציאנעלען ארטיקעל. — דיזע אינטערנאציאנאליטעט בעדייט ניט, ווי מען מיינט אזוי אפט אויבערפלעכליך, אז דאס איז עפעס א מין צוגאב, וועלכער פערקלענערט, אדער זאגאר פערניכטעט דעם נאציאנאלען בעוואוסטזיין. פערקעהרט, זי איז באמת נאר דער רעזולטאט פון דעם נאציאנאלען בעוואוסטזיין, וועלכעס איז ביים פראלעטאריאט א גאנץ אנדערער איידער ביי אלע אנדערע קלאסען. ווען מען זאל קוקען פון שטאנדפונקט

פֿון נאַציאָנאַלער בעטראַכטונג, בעשטעהט די היסטאָרישע אויפֿגאַבע פֿון פּראָלעטאַריאַט ערשט אין דעם, צו שאַפֿען די איינהייט און די זעלבסטבעשטימונג פֿון דער נאַציאָן און דורך דעם צו מאַכען די נאַציאָנאַלע קולטור, וועלכע איז ביז איצט געווען די פּריווילעגיע פֿון די הערשענדע קלאַסען, פֿאַר דעם אַלגעמיינעם אייגענטום פֿון גאַנצען פֿאָלק.

אָבער די ערפֿילונג פֿון דיזער נאַציאָנאַלער מיסיאָן, זעצט פֿאָראויס די אָבשאַפֿונג פֿון די קלאַסענהערשאַפֿט, וועמעס ווערקצייג עס איז דער בורזשואַזער קלאַסענשטאַאַט... דיזער קלאַסענשטאַאַט איז מיט דעם פֿאָרשריט פֿון קאַפּיטאַליזם געוואָרען אַ קאָנקורענץ־מיטעל פֿון דער בורזשואַזיע, וועלכע איז צוטיילט דורך שטאַאַט און נאַציאָן. עס איז דערפֿאַר נאַטירליך, אַז דאָס נאַציאָנאַלע בעוואוסטזיין פֿון איין בורזשואַזיע ענטהאַלט אין זיך אַלס וויכטיגען עלעמענט דעם געגענזאַץ צום נאַציאָנאַלען בעוואוסטזיין פֿון דער אַנדערער בורזשואַזיע...

„דער פּראָלעטאַריאַט איז אָבער אַ געגנער פֿון דעם בורזשואַזען שטאַאַט, און זיין שנאה צו דעם דאָזיגען שטאַאַט פֿערשטאַרקט זיך, וואָס מעהר די בורזשואַזיע בענוצט די מאַכט פֿון שטאַאַט אָפֿענער און דירעקטער אין דיענסט פֿאַר איהרע אייגענע אינטערעסען. דאָס, וואָס דער פּראָלעטאַריאַט איז געטיילט אין פֿערשידענע שטאַאַטען, בעדייט ניט, דאָס ער פֿיהלט זיך צוטיילט. און פּונקט אַזוי ווייניג געגענזעצע קומען אַרויס פֿון דעם נאַציאָנאַלען אידעאַל פֿון פּראָלעטאַריאַט צווישען זיין אייגענעם קלאַס. דער אידעאַל איז דאָך פֿאַר גאַנצען פּראָלעטאַריאַט דער זעלבער, ווייל ער קומט פֿון זיין קלאַסענלאַגע און ער שטעלט איינע געגען די אַנדערע ניט די פּראָלעטאַריער פֿון פֿערשידענע לענדער, נאָר אין יעדען לאַנד—דעם פּראָלעטאַריאַט געגען די בורזשואַזיע. און די ערפֿילונג פֿון אַ נאַציאָנאַלען אידעאַל הענגט דאָך אָב פֿון דער דערגרייכונג פֿון אַלגעמיינעם אידעאַל ד. ה. פֿון דער פֿערניכטונג פֿון קלאַסענהערשאַפֿט...

„די אינטערעסען־אַחדות פֿון קעמפֿענדען פּראָלעטאַריאַט מאַכט מעגליך צו קרוינען זיין נאַציאָנאַלע אידעע דורך די אידעע פֿון אינטערנאַציאָנאַליטעט. די אינטערנאַציאָנאַליטעט איז אויך אַזאַ אופֿן דער אויסדריק פֿון פּראָלעטאַרישער אַחדות און זי ווייזט זיך אַליין מעהר אַרויס, וואָס מעהר עס פֿערשאַרפֿט זיך דער קאַמפּף פֿון פּראָלעטאַריאַט. דער קאַמפּף איז אָבער צוגלייך אַ פּאָליטישער און מוז געפֿיהרט ווערען אין די ראַהמען פֿון יעדער שטאַאַט... וואָס

שאַרפֿער עס איז דער געגענזאַץ צווישען פּראָלעטאַריאַט און די הערשענדע קלאַסען אין יעדער לאַנד, אַלץ לעבעדיגער ווערט דער געפֿיהל פֿון אינטערנאַציאָנאַלער אַחדות, וועלכער פֿערבינדעט די פּראָלעטאַריער פֿון אַלע לענדער . . .

„דערמיט ערקלערט זיך, פֿאַר וואָס עס וואַקסט אַלץ מעהר די בעדייטונג פֿון די אינטערנאַציאָנאַלע קאָנגרעסען אין זייערע אויפֿגאַבען... דער נייער אינטערנאַציאָנאַל איז די צוזאַמענפֿאַסונג פֿון דער ערפֿאַהרונג, וועלכע מען בעקומט פֿון די איינצעל־שלאַכטען אין פּראָלעטאַרישען קאַמפּף. דער נייער אינטערנאַציאָנאַל האָט אַלס גאַראַנטיע פֿאַר די אויטאָריטעט פֿון איהרע בעשלוסען די ערפֿאַהרונג פֿון דער פּראָלעטאַרישער פּראַקטיק פֿון דער גאַנצער קאַפּיטאַליסטישער וועלט.

דערפֿון קען מען שוין ממילא פֿערשטעהן, וועלכע פֿאָרמען און וועלכען אינהאַלט עס דאַרפֿען האָבען די בעשלוסען פֿון אינטערנאַציאָנאַלען קאָנגרעס און וואָס פֿאַר אַ בעדייטונג ער דאַרף האָבען פֿאַר די קאָנגרעסען פֿון די איינצעלנע לענדער. דער אינטערנאַציאָנאַלער קאָנגרעס נעמט אַרויס דאָס, וואָס איז ג ע מ י י נ ז אַ ם פֿאַר אַלע פּראָלעטאַרישע פּאַרטייען און ברענגט דערמיט צום אויסדרוק די א י י נ ה י י ט פֿון פּראָלעטאַרישען קאַמפּף. ווייל ער בענוגענט זיך מיט דעם געמיינזאַמען, לאָזט ער איבער פֿאַר די נאַציאָנאַלע אַבטיילונגען די נויטיגע פֿרייהייט זיי זאָלען קענען זיך רעכענען מיט די בעזונדערע היסטאָרישע און פּאָליטישע אומשטענדען פֿון יעדער לאַנד. דער אינטערנאַציאָנאַלער קאָנגרעס אַליין דריקט נאָר אויס דאָס אַלגעמיינע, דאָס פּרינציפּיעלע פֿון דער בעוועגונג“.

אָט אַזוי ערקלערט די פֿראַגע „די נייע צייט“. עהנליך דריקט זיך אויס אויך קאַוטסקי פֿערזענליך אין זיין נייסטער בראָשור „פּאַטריאָטיזם און סאָציאַלדעמאָקראַטיע“. „דעם פּאַטריאָטיזם פֿון פּראָלעטאַריאַט — זאָגט ער — פֿעהלט פֿון אָנפֿאַנג אָן יעדע פֿיינדליכקייט געגען אַנדערע נאַציאָנען... די העכסטע פּראָדוקטיוויטעט פֿון דער אַרבייט, וועלכע איז די פֿאָרבעדינגונג צו זיין בעפֿרייאונג, קען ניט דערגרייכט ווערען דורך דעם, וואָס די ווירטשאַפֿט וועט זיין בעגרענצט אין דער איינענער מלוכה. זי פֿאָדערט ביי דעם היינטיגען צושטאַנד פֿון דער טעכניק פֿון דער וועלט־ווירטשאַפֿט, אַז אַלע פֿעלקער פֿון דער וועלט זאָלען אַרבייטען צוזאַמען. אויף אַזאַ אופֿן שליסט דער פּאַטריאָטיזם פֿון פּראָלעטאַריאַט אין זיך דעם ג ע ד אַ נ ק ע ן פֿ ו ן א י נ ט ע ר נ אַ צ י אָ נ אַ ל ע ן ס אָ ל י ד אַ ר י ט ע ט“.

אין אנ׳ארטיקעל: „צו זענען נאציאנאל און אינטערנאציאנאל געגענזעצע?“ שטעלט אויך אויגוסט בעבעל די פראגע ערב דעם שטוטגארטער קאנגרעס. זיין ענטפער לויטעט:

„בעצם איז היינט שוין יעדער קולטורמענש א פארשטעהער פון אינטערנאציאנאליזם. וואס מיר עסען און טרינקען, מיט וואס מיר קליידען זיך און פילען אן אונזערע וואהנונגען, וואס מיר ווייסען און קענען, דאס אלץ איז צום גרויסען טייל א פראדוקט פון אינטערנאציאנאלען פערקעהר און אינטערנאציאנאלער טהעטיגקייט... מיר שטעהען אין מיטען פון א גרויסארטיגער אינטערנאציאנאלער ענטוויקלונג... אויך די קאפיטאליסטען און זייערע אנהענגער, וועלכע האבען אין אנדערע געגנען דעם פאטריאטיזם און הערען ניט אויף צו גיבען מיט פאטערלאנד-ליעבע, זענען פאקטיש אויך אנטי-פאטריאטיש און אהן א פאטערלאנד. וואו זייער געלד געפינט זיך, דארט איז אויך זייער הארץ...

„געגען דיזער אינטערנאציאנאלער אויסבויטונג פון די ארבייטער דורך דעם קאפיטאליסטען-קלאס פון פערשידענע לענדער, איז דער אינטערנאציאנאלער צוזאמענשלוס פון די ארבייטער צום געמיינזאמען קאמפף אנ׳אייזערנע נויטווענדיגקייט. נאר דיזער צוזאמענשלוס גיט זיי די מיטלען אין האנד נאציאנאל און אינטערנאציאנאל צו קעמפפען פאר זייער בעפרייאונג.

„די אויפגאבע פון דעם ארבייטערקלאס פון אלע קולטורעלע לענדער איז צו דער זעלבער צייט נאציאנאל און אינטערנאציאנאל. אין דער אייגענער נאציאן און אייגענער היימאטלאנד קעמפפען זיי פאר די דורכפיהרונג פון מיטלען און איינריכטונגען, וועלכע זאלען פערבעסערן זייער לעבענסלאגע און זאל זיי געבען די מעגליכקייט צו בעפרידיגען זייערע העכערע קולטור-בעדירפניסע און סוף כל סוף מאכען מעגליך די גלייכבערעכטיגונג און די סאציאלע גלייכשטעלונג פון אלעמען. די זעלבע שטרעבונגען מוזען זיי דורכפיהרען אויך אויפ׳ן אינטערנאציאנאלעם באדען, ווארום נאר דורך דעם אליין קען גאראנטירט און געזיכערט ווערן, אז די פערבעסערונגען אין אייגענעם לאנד זאלען זיך האלטען לאנג און האבען א קיום.

„נאציאנאל און אינטערנאציאנאל זענען אלזא ניט קיין בעגריפען און שטרעבונגען, וועלכע שליסען אויס איינע די אנדערע, נאר וועלכע זענען ממלא איינע די אנדערע“.

ענהליך דריקט זיך אויס אויך דער נייסטער סאציאליסטישער אויטאריטעט אין דיזע פראגען דער פערפאסער פון „די נאציאנא-

ליטעטס-פראגע און די סאציאלדעמאקראטיע"—אטא בויער: „דער אינטערנאציאנאליזם פון דער צייטיגער, אויסגעוואקסענער ארבייטער-בעוועגונג איז אין הויך פיעל אנדערש, איידער דער נאיווער קאסמאפאליטיזם פון איהר ערשטער יוגענד-צייט. זי וויל מעהר ניט לייקענען דעם פאקט, אז די נאציאנען זענען פערשידען; די נאציאנאליטעט איז פאר איהר שוין ניט מעהר קיין „בורזשואזער פאראורטייל". איהר פאליטיק איז פעסט געבויט אויף דער קלארער איבערצייגונג, אז די אינטערעסען פון דער אייגענער נאציאן קענען ניט אנדערש בעשיצט ווערען, ווי נאר דורך דעם, וואס מען העלפט דעם קאמפף פון די ארבייטער פון אנדערע נאציאנען. דיזער אינטערנאציאנאליזם קומט ארויס ניט מעהר פון דעם געדאנקען פון *הומאניטעט*, זאנדערן פון דער *סאלידאריטעט פון דעם ארבייטער-קלאס*".

אין פלוג זאגען, דאכט זיך, די „נייע צייט" און קויטסקי פון איין זייט און בעבעל און אטא בויער פון דער אנדערער זייט—איינס און דאס זעלבע: דער אינטערנאציאנאליזם פון פראלעטאריאט איז א פועל-יוצא פון זיין קלאסענלאגע אין דער קאפיטאליסטישער געזעלשאפט. ער איז דער אויסדרוק פון זיין קלאסען-אחדות.

דאך די „נייע צייט" זאגט אויסערדעם נאך וואס. זי דרינגט אריין טיעפער אין דער פראבלעם. זי בעריהרט אויך די נייכטע פראגע, די *גרענעצען* פון ביידע און זוכט דורכצופיהרען א קלארע שיידונגס-ליניע צווישען ביידענס ספערען פון איינפלוס און מאכט.

דאס טהוט אויך דער פיהרער פון דער „סאשאל דעמאקראטיק פעדערײשען" אין ענגלאנד, קוועלטש.

„מיר, ענגלענדער—שרייבט ער—ערווארטען פון קאנגרעס די אלגעמיינע ריכטליניען, דירעקטיווען פאר די סאציאליסטישע פאליטיק פון די פארטייען פון אלע לענדער. עס איז זעלבסטפערשטענדליך, אז די טאקטיק, אין וועלכע יעדעס לאנד דארף זיך האלטען, ווערט בעשטימט דורך די בעזונדערע אומשטענדען פון יעדעם לאנד און מוז זיך ענדערן צוזאמען מיט די אומשטענדען. מען קען פון קאנגרעס דערפאר ניט דערלאנגען, דאס ער זאל פעסטשטעלען א בעשטימטע טאקטיק. ער קען אבער אנווייזען די הויפטליניען, אין וועלכע די פארטייען זאלען זיך דארפען האלטען אין זייער טאקטיק".

„דאס אלגעמיינע, פרינציפיעלע", ערווארט די „נייע צייט" פון קאנגרעס. „אלגעמיינע דירעקטיווען", „ריכטליניען", ערווארט דער ראדיקאלער קוועלטש. פאר זיי, פאר די ראדיקאלע ריכטונג אין יער

סאָציאַלדעמאָקראַטיע איז קלאָר, אַז אין געוויסע גרענעצען, אויף דעם געביעט פון אַלגעמיינע, גרויסע פּראָבלעמען איז דער אינטערנאַציאָנאַל—דער העכסטער אויטאָריטעט. און מיר האָבען געזעהן: די גאַנצע ענטוויקלונג פון דער סאָציאַליסטישער בעוועגונג פיהרט דערצו.

אַנדערש פערהאַלט זיך דער אָפּאָרטוניסטיש-רעוויזיאָניסטישער פליגעל פון דער סאָציאַלדעמאָקראַטיע צו די אויפגאַבען און ראָלע פון קאָנגרעס. זיי, די „פּראַקטיקער“, די פערטיידיגער פון „קליין אַרבייט“, האָבען מורא פאַר אַלגעמיינע פּרינציפּיעלע בעשלוססען. זיי ווילען אויך דעם אינטערנאַציאָנאַלען קאָנגרעס דערפאַר ניט איבערגעבען קיין צו גרויסע מאַכט, קיין צו שטאַרקען אויטאָריטעט.

איינע פון די פערברייטעטסטע דייטשע געווערקשאַפטליכע צייטונגען די „מעטאַל-אַרבייטער צייטונג“, (געדרוקט אין 372,400 עקזעמפּלאַרען, אַנאַנסירט זי), וועלכע איז שוין ממילא רעוויזיאָניסטיש, ווייל זי איז אַ געווערקשאַפטליכע צייטונג, שרייבט: „מיר האָבען שוין לאַנג געלערנט, אַז... אויך דער קאַמפּף פון די אַרבייטענדע שיכטען פאַר זייער בעפרייאונג קען דורכגעפיהרט ווערן נאָר אינטערנאַציאָנאַל, אָבער ניט אין דעם זין, דאָס פון איין צענטראַל-שטעל זאָלען די מאַסען אויף קאָמאַנדע און נאָך איין מעטאָדע אין בעוועגונג געזעצט ווערן, נאָר פיעלמעהר אין דעם זין, דאָס יעדער אַרמייקאָרפּוס פון דער אינטערנאַציאָנאַלער אַרמיי זאָל אויף זיין טעריטאָריע זעהען צו דערגרייכען מעגליכסט גרויסע ערפאָלגען און דיזע וועלן שוין זיין נוצליך אויך פאַר אַנדערע“. און די צייטונג „האָפט, אַז דער קאָנגרעס אין שטוטגאַרט וועט קלאָר און אונצווייטייטיג זיך שטעלען אויפ'ן באָדען פון טהאַטזאַכען און וועט ניט אָננעהמען קיין בעשלוססען אויף גרונד פון סענטימענטאַלע דעקלאַמאַציעס“.

דער אָרגאַן פון סאַמען רעכטען רעוויזיאָניזם אין דייטשלאַנד, די „נייע געזעלשאַפט“ שרייבט: „עס איז ניט לייכט צו זאָגען, ווי אַ אינטערנאַציאָנאַלער סאָציאַליסטישער קאָנגרעס דאַרף זיין. פיעל לייכטער קען מען זאָגען וואָס ער דאַרף ניט זיין. ער דאַרף ניט זיין קיין דעמאָנסטראַציאָן בלויז; און פּונקט אַזוי דאַרף ער ניט זיין קיין פיעלקעפּיגער פּאַפּסט, וועלכער זאָגט אַרויס נייע עקרים און גיט אַרויס באַפעהלען צו ערפילען.

„צווישען די שתי-הקצות ליגט דער געביעט פון זיין ניצליכער ווירקונג, וועלכע בעשטעהט אין דעם, דאָס מען זאָל זיך צונויפרעדען, און פרייוויליג בעשטימען געמיינזאַמע האַנדלונגען. די בע-

שלוסען דאַרפֿען זיין פֿון אַזאַ סאָרט, דאָס קיין וויכטיגער טייל פֿון
דער בעוועגונג זאָל ניט זיין געצוואונגען געגען זיין
ווילען. מען מעג צווייפֿלען, צו אינטערנאַציאָנאַלע
רעוואָלוציאָנען דאַרפֿען גאָר אויסגעפֿיהרט ווערען
צוליעב די פֿליכט פֿון דעמאָקראַטישע מאָטיווען
פֿון די יעניגע וועלכע, קענענדיג בעסער און גרינדליכער
די פֿערהעלטניסע, געפֿינען דיזע רעוואָלוציאָנען
פֿאַר שעדליך".

דער ענגלענדער מאַקדאָנאַלד, וועלכען מיר האָבען שוין דערמאָנט,
געהט נאָך ווייטער אין זיין בעשרענקונג פֿון די מאַכט און אויטאָריטעט
פֿון דעם אינטערנאַציאָנאַל.—אין זיין אַרטיקעל אין די „סאָציאַליסטישע
מאָנאַטסהעפֿטע“ שרייבט ער: „אַלץ צילעוועט דערצו, אַז דער אינטערנאַציאָנאַלער
סאָציאַליזם זאָל געטריבען ווערן דורך נאַציאָנאַלע
קאַנאַלען. דער פּאַרלאַמענטאַרישער סאָציאַליזם מוז געטריבען ווערען
פֿאָרווערטס דורך די נאַציאָנאַלע געשיכטע... די טעות'ן פֿון דער
ליבעראַלער עפּאָכע זענען התראות פֿאַר די סאָציאַליסטען, וועמעס
אינטערנאַציאָנאַליזם איז פֿון זעלבען מעטאַפֿיזישען און אוטאָפּיסטישען
סאָרט, ווי ביים פֿריהערדיגען ליבעראַליזם. דיזער פּונקט דאַרף
שטאַרק בעטאָנט ווערען, אויב מען וויל, אַז די אינטערנאַציאָנאַלע
קאָנגרעסען זאָלען בעדייטען פֿאָרשריט ניט שטערונגען. וואָס פֿאַר
אַ משוגעת וואָלט עס געווען, צום ביישפּיעל, צו פֿערלאַנגען, אַז
דייטשלאַנד, די פֿעראייניגטע שטאַאטען און גרויסבריטאַניען זאָלען
זיך איינינגען אויף אַ געמיינזאַמע סאָציאַליסטישע פּאָליטיק! „וועלכע
שטעלע האָט דער אינטערנאַציאָנאַלער קאָנגרעס צו פֿערנעמען?
ער וועט בלייבען שטענדיג וויכטיג, אַלס מיטעל צוזאַמענצוברענגען
די פֿיהרער פֿון דער בעוועגונג אין די פֿערשיעדענע לענדער: פֿערזענליכע
בעקאַנטשאַפֿט קען ניט גענוג אָבגעשאַצט ווערען אַלס מיטעל
צו האַלטען פֿריעדען אין דער בעוועגונג און איהר צו ברענגען פֿאָרווערטס.
דורך דעם קאָנגרעס און דורך די מעגליכקייטען איינע מיט
די אַנדערע זיך צו בייטען מיט ערפֿאַהרונגען און בעריכטען, בלייבט
די בעוועגונג אינטערנאַציאָנאַל. מיר האָבען איצט נויטיג אַ ווירקענדע
אינטערנאַציאָנאַלע פּרעסביוראָ, וואָס זאָל מיטטיילען ידיעות
וועגען אַלע סאָציאַליסטישע פּלענער, פּראָבעס און ז. וו. אין הינטערגרונד
פֿון דיזער אינטערנאַציאָנאַלער טהעטיגקייט, זאָל דער קאָנגרעס
שטעהן... דער קאָנגרעס זאָל אויך געבען די געלעגענהייט
זיך צו בעראַטהען און אַרויסצוזאָגען מיינונגען. איבער נאַציאָנאַלע

פּראָבלעמען קען מען גאַנץ גוט דיסקוטירען... אָבער קיין רעזאָלוציאָנען דאַרף מען ניט אָננעמען, ווען זיי קענען שאַדען געוויסע אָבטיילונגען.“

אַט אַזוי זעהן מיר נאָך האַרט פאַר שטוטגאַרט צוויי גאַנץ פערשיעדענע מיינונגען אין דער אינטערנאַציאָנאַלער סאָציאַליסטישער וועלט איבער די בעציהונגען צווישען נאַציאָנאַל און אינטערנאַציאָנאַל; די שיידונגס-ליניע ווערט פון די רעוויזיאָניסטען גאַנץ אַנדערש געצויגען איידער פון די ראַדיקאַלען.

ווער פון זיי האָט רעכט? צי איז דער אינטערנאַציאָנאַל שוין היינט געוואָרען אין געוויסע פראַגען דער העכסטער אויטאָריטעט ביים פּראָלעטאַריאַט? צי דאַרף ער זיך אַריינמישען אַקטיוו אין די גרויסע פּראָבלעמען? צי דאַרף ער פיהרען און קאָנטראָלירען די בעוועגונג?

מיר זעגען אין דער פראַגע מסכים מיט דעם ראַדיקאַלען פליגעל אין דער סאָציאַלדעמאָקראַטיע. מיר זענען איבערצייגט, אַז פאַר די פרייהייט און די זעלבסטשטענדיגקייט פון די איינצעלנע פּאַרטייען איז גאָר ניטאָ אַזוי וואָס מורא צו האָבען. אויף ווי ווייט זייערע שטרעבונגען און טהאַטען געפינען זיך אין הסכם מיט די אינטערעסען און פאָדערונגען פונ'ם וועלט-פּראָלעטאַריאַט און דעם פאָרשריט פון סאָציאַליזם, בלייבט פאַר זיי אַ גרויסע פעלד פון פרייהייט און אייגענער איניציאַטיוו. אין טאָמער ווערט אַ איינצעלנע לאַנדס-פּאַרטיי, צוליעב קליינליכע און פאַלשע השבונות אַבווייכען אַן אַ זייט און געהן געגען די פּרינציפּען, איז טאַקע בעסער, אַז זי זאָל זיין אַ ביסעל בעשרענקט אין דער וואָרט „פרייהייט“. אַ שיינעם ביישפּיעל האָבען מיר געהאַט אין דער עמיגראַציאָנס-פראַגען. די אַמעריקאַנער סאָציאַליסטען האָט זיך געדאַכט, אַז כדי צו קענען געפינען חן ביי אַמעריקאַנער אַרבייטער, דאַרף מען שיטען זאַלץ אויפ'ן פייער פון זייער שנאה צו די עמיגראַנטען. וואָס וואָלט געווען דער רעזולטאַט, ווען מען וואָלט זיי ניט געוואָלט שטערען אין זייער „פרייהייט“? זיי וואָלטען דעם סאָציאַליזם דורך דעם פערשוואַרצט און זיך זיכער קיין טובה ניט געטהאָן, בלייבענדיג שטעקען אין זומפּ פון פאָראורטהיילען. ווען דער שטוטגאַרטער אינטערנאַציאָנאַלער קאָנגרעס האָט זיין ווילען אַרויסגעזאָגט, האָט דער זעלבער פאָרשטעהער פון די אַמעריקאַנער סאָציאַליסטען, היל קוויט, געפונען פאַר מעגליך שוין דאָ אויף אַן אָרט צו ערקלערען אין נאָמען פון זיינע חברים, אַז נישקשה, זיי וועלען קענען לעבען און

אַגיטירען אויך זיך האַלטענדיג אָן נייעס, פריינהייטליכען בעשלוס און האָפען צו האָבען אויך דערמיט ערפאָלג. די אַמעריקאַנער חברים האָבען געלערנט און געקראָגען אַ פעולה דערביי.

דער איין ביישפּיעל ווייזט, ווי נויטיג עס איז אָפט אַנ׳אויי־בערשטער אַלגעמיינער אויטאָריטעט. דאָכוועלבע האָט פּאַסירט אין נאָך פיעל דראַמאַטישער פאָרם אין אַמסטערדאַם נאָך דעם בעשלוס הועגען פעראייניגונג פון די סאָציאַליסטישע פּאַרטייען אין פראַנקרייך. עס איז אונמעגליך, האָבען געשריען ביידע צדדים. עס איז געשעהן, האָט געענטפערט דער קאָנגרעס. און עס איז געשעהן און געבראַכט אַזוינע גרויסע נוצען דעם אינטערנאַציאָנאַלען פּראָלעטאַריאַט.

און דערפאַר מיינען מיר, אַז דער אינטערנאַציאָנאַל מוז אויך קען האָבען אַ פיעל טיעפערע בעדייטונג, פיעל ברייטערע אויפגאַבען, אַ פיעל העכערן אויטאָריטעט, איידער עס ווילען איהר שיינקען די פאָרשטעהער פון אפּאָרטוניזם און די אוטאָפּיסטען פון פּראַקטישער קליינאַרבייט.

אָבער צי איז עס מעגליך אין לעבען? צי שטערט עס ניט די איינצעלנע נאַציאָנען? צי פיהלען זיי זיך ניט געדריקט דורך דעם אינטערנאַציאָנאַל?

צווייטער קאפיטעל.

דאס נאציאנאלע און אינטערנאציאנאלע אין שטוטגארט.

שטוטגארט האט אויף דעם געגעבען א קלארע תשובה.

דאס פראבלעם, וועלכעס מיר האבען בעהאנדעלט אין פאריגען קאפיטעל: די בעציהונגען און די גרענעץ-ליניען צווישען נאציאנאל און אינטערנאציאנאל, איז אויפ'ן שטוטגארטער קאנגרעס אפיציעל ניט בעהאנדעלט געווארען. די טאגעס-ארדנונג פון שטוטגארטער קאנגרעס איז בעשטאנען פון פינף פראגען, וועלכע זענען אלע צוגלייך אונטערזוכט און דיסקוטירט געווארען אין קאמיסיאנען (צו 2 ביז 4 מיטגליעדער האט יעדע נאציאן געקאנט שיקען אין יעדע פון די קאמיסיאנען), און איינע נאך די אנדערע, נאכהער בעהאנדעלט געווארען אויף די גענעראל-פערזאמלונגען (פלענום) פון קאנגרעס. איבער יעדע פון זיי זענען אנגענומען געווארען בעשטימטע רעזאלוציאנען. בירושה דעם נעכסטען קאנגרעס אין קאפענהאגען איז קיין פראגע ניט איבערגעלאזען געווארען.

די פינף פראגען זענען נאך דער רייהע נאך:

1) קאלאניאל-פאליטיק.

2) פרויענוואהלרעכט.

3) די בעציהונגען צווישען די פאליטישע פארטייען און געווערקשאפטען.

4) איינוואנדערונג און אויסוואנדערונג.

5) דער מיליטאריזם און אינטערנאציאנאלע קאנפליקטען.

דאס פראבלעם, וועלכעס אינטערעסירט אונז איצט, איז אפיציעל אלזא אויפ'ן שטוטגארטער קאנגרעס ניט פערהאנדעלט געווא-

רען. און דאָך האָט שטוטגאַרט געגעבען אַ קלאָרען, אַ איבערצייגענדען ענטפֿער אויף איהם. און דער ענטפֿער לויטעט: אַ שטאַרקער, מעכטיגער, איינהייטליכער אינטערנאַציאָנאַל, וואָס זאָל האָבען דעם אויטאָריטעט, די ווירקונג און דעם אויבערשטען קאָנטראָל איבער די פֿערשיעדענע נאַציאָנאַלע פּאַרטייען, וועלכע זענען דאָך בעצם אָבטיילונגען (סעקציאָנען) פֿון איהם, קאָרפּוסען פֿון דער איינער און איינהייטליכער גרויסער פּראָלעטאַריש-סאָציאַליסטישער אַרמעע, איז ניט נור מעגליך, ער איז שוין פֿאַראַן. ער עקזיסטירט שוין און זיין איינפֿלוס איז גרויס, זיין אויטאָריטעט — מעכטיג. אָבער ניט קוקענדיג אויף דעם, האָבען די נאַציאָנאַלע פּאַרטייען ניט פֿערלאָרען ניט זייער פֿרייהייט, ניט זייער זעלבסטשטענדיגקייט, ניט קיין שום ברעקעל פֿון זייער אויטאָנאָמיע און איניציאַטיווע. נאָך מעהר, די נאַציאָנאַלע פּאַרטייען פֿיהלען זיך גאָר ניט געדריקט, אונטערטהעניג, געמוסטרעוועט. זיי געהאָרכען, ווייל זיי איבערצייגען זיך; זיי פֿאָלגען, ווייל זיי אַכטען דעם אינטערנאַציאָנאַל.

דאָס אינטערנאַציאָנאַלע איז אַרויס טריאומפֿירענד אין שטוטגאַרט. אויף יעדען טריט, ביי יעדער פֿראַגע האָט מען געקאָנט זעהן זיין מאַכט, זיין איינפֿלוס, פֿיהלען זיין אויטאָריטעט.

אָנגעהויבען האָבען זיך זיינע טריאומפֿען נאָך פֿאַר די ערעפֿנונג פֿון די זיצונגען. דער קליינער קבוץ פֿון דעם אינטערנאַציאָנאַל, דאָס אינטערנאַציאָנאַלע סאָציאַליסטישע ביוראָ האָט אָנגענומען אַ ריידע פֿון בעשלוסען, וועלכע האָבען געמאַכט אַ גרויסען שטריך איבער די פּלענער פֿון בעשלוסען פֿון איינצעלנע נאַציאָנאַלע פּאַרטייען. די פֿערטיילונג פֿון די שטימען צווישען די פֿערשיעדענע לענדער און דאָס צווישען די פֿערשיעדענע פּאַרטייען אין יענע לענדער, וואו עס זענען דאָ פֿערשיעדענע פּאַרטייען, האָט אַ סך אומזיכטע, אונגערעכטע פּרעטענזיעס און האָפֿנונגען ביטער צוקלאַפּט. און מיט אויטאָריטעט האָט דאָס ביוראָ ביי דער געלעגענהייט געמאַכט אַ סוף צו, אָפֿט זעהר שטאַרקע, רייסערייען אין די נאַציאָנאַלע סעקציאָנען גופֿא (ספּעציעל צווישען די צוויי אָבטיילונגען פֿון דער רוסישער סעקציאָן).

די פֿערטיילונג פֿון די שטימען איז גאָר ניט אַזאַ לייכטע און איינפֿאַכע זאַך, ווי עס קען זיך אויסדוכטען פֿון ווייטען. דער האָלענדישער פֿירער, וואַן-קאָל שרייבט וועגען דעם: „אַ אידעאַלע לעזונג פֿון דער פֿראַגע, ווי מען זאָל אָבשטימען אויף אונזערע אינטערנאַציאָנאַלע קאָנגרעסען, איז בכלל ניט צו געפֿינען". און באמת

זענען די פּרינציפּען, וועלכע דאָס ביוראָ האָט אויפֿגעשטעלט, נאָך ניט גאַנץ בעפֿרידיגענד. זיי לויטען נעמליך: „אַלס נאַציאָנאַליטעטען זאָ־לען בעטראַכט די בעפֿעלקערונגס־מאַסען, וועלכע לעבען אונטער דער זעלבער רעגירונג. דאָך וועט דאָס ביוראָ אויך, — אָבער נאָר אין אויסנאַמס־פֿאַלען און אונטער דער בעדינגונג, אַז דורך דעם זאָל ניט געענדערט ווערען די פֿערהעלטניס פֿון דער צאָהל שטימען פֿון די איינצעלנע סעקציאָנען, — בעטראַכטען און צולאָזען אַלס נאַציאָ־נען אויך אַזעלכע גרופּען פֿון איינוואָהנער, וועמעס שטרעבען נאָך זעלבסטשטענדיגקייט און וועמעס גייסטיגע איינהייט מען קען בע־טראַכטען אַלס אַ רעזולטאַט פֿון לאַנגאָנהאַלטענדע היסטאָרישע טראַ־דיציאָנען, אַבּיזאָל זיי זענען אָבהענגיג פֿון איינער אָדער פֿערשיע־דענע רעגירונגען“. און ווייטער: „יעדע נאַציאָנאַלע סעקציאָן בעקומט פֿון 2 ביז 20 שטימען. די צאָהל שטימען ווערט פֿעסטגע־שטעלט: 1) נאָך די צאָהל פֿון די צאָהלענדע מיטגליעדער, 2) נאָך דער שטאַרקייט פֿון די סאָציאַליסטישע געווערקשאַפֿטען און גענאָ־סענשאַפֿטען, 3) נאָך דער בעדייטונג פֿון דער נאַציאָנאַליטעט און 4) נאָך דער פּאָליטישער מאַכט פֿון דער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי אָדער פּאַרטייען“*).

דיזע בעשטימונגען האָבען דעם חסרון, וואָס זיי האַלטען די נאַציאָן נאָך אַלץ צופֿיעל משועבד צו דער מלוכה. ניט בלויז ביי דער צולאָזונג פֿון נאַציאָנאַלע סאָציאַליסטישע פּאַרטייען קוקט מען אויף זיי מיט אַ בליק, וואָס איז פֿול פֿון מיסטרויען און חשד, נאָך

---

*) די פֿערטיילונג פֿון די שטימען איז פֿאָלגענדע:

צו 20 שטימען בעקומען: דייטשלאַנד, ענגלאַנד, פֿראַנקרייך, עסטרייך — בעהמען, רוסלאַנד (דערפֿון די ס"ד 10, די ס"ר 7, די פּראָפֿ. פֿעראיינען 3).

5 נאַציאָנען צו 20				100 —
15 שטימען	— איטאַליען	1		15
14 "	— פֿעראײנ. שט. פֿון אַמעריקע	1		14
12 "	— בעלגיען	1		12
צו 10 "	— דענעמאַרק, פּוילען, שווייץ	3		30
" 8 "	— האָלאַנד, שוועדען, פֿינלאַנד, אויסטראַליען		4	32
" 6 "	— נאָרוועגען, שפּאַניען, אונגאַרן		3	18
" 4 "	— אַרגענטיניען, בולגאַריען, יאַפּאַן, רומעניען סערביען, זיד־אַפֿריקאַ		6	24
2 "	— לוקסעמבורג			2

סך הכּל נאַציאָנען 25 שטימען — 247

אויך נאָכהער שטעלט מען די נאַציאָנען אין אוננאָרמאַלע אונטערטהעניגקייט אונטער דער לאַנדעס־סעקציאָן. דאָס ריכטיגערע און גערעכטערע פערהעלטעניס וואָלט דאָך געווען פאַר לאַנדעס־סעקציאָנען א פעראייניגונג, א בונד, א פעדעראַציאָן פון זיי. אנשטאָט דעם קומט אויס די קלענערע נאַציאָנען אַריינצוגעהן אין די סעקציאָן מיט אַנדערע ווערטער, אין די הערשענדע נאַציאָן.

אויך ביי דער פראַגע וועגען צולאָזונג פון נייע פּאַרטייען און נאַציאָנען צו דער אינטערנאַציאָנאַלער סאָציאַליסטישער משפחה האָט דער קליינער אינטערנאַציאָנאַל, דאָס ביוראָ, בעקומען ניט בלויז א געוויסע מאַכט, נאָר, וואָס פיעל וויכטיגער איז, א גרויסען אויטאָריטעט. דאָס האָט זיך בעזונדערס קלאָר אויסגעדריקט אין דעם בעשלוס פון אינטערנאַציאָנאַלען ביוראָ וועגען די צולאָזונג פון די צוויי אידישע פּאַרטייען: די כיימיסטען (אידישע סאָציאַליסטישע אַרבייטער־פּאַרטיי) און די ס. ס. (ציוניסטען־סאָציאַליסטען), א בעשלוס, וועלכער איז אָנגענומען געוואָרען געגען דעם איינשטימיגען בעשלוס פון דער דעלעגאַציאָן און דעם צענטראַל־קאָמיטעט פון דער רוסישער סאָציאַלדעמאָקראַטישער פּאַרטיי.

די כיימיסטען האָבען כאָטש געהאַט א רייכען פעטער, די ס.־ר., וועלכע האָבען זיי אַריינגענומען אין דער משפחה.. וויכטיג איז דער בעשלוס וועגען די ס.־ס. דאָ האָט דאָס ביוראָ געגעבען אַנ'אָרט א פּאַרטיי, וועלכע האָט ניט געפונען קיין קרוב און קיין גואל. און דאָס האָט עס געטהון, ניט קוקענדיג אויף די שטרענגסטע רעזאָלוציאָן פון דעם צ"ק פון דער ר. ס. ד. א. פּ. און אויף דעם האַרטען בעשלוס געגען דעם פון דער ס.־ד.'ישער דעלעגאַציאָן.

אויף דער פראַגע: „נו וואָס זאָגט איהר אויף דעם בעשלוס? האָט איינער פון די עלטעסטע פיהרער פון זייער רוסישער סאָציאַלדעמאָקראַטיע געגעבען דעם זעהר כאַראַקטעריסטישען ענטפער: „עס איז גאָר ניט צו מאַכען". דער „ניטשעוואָ ניע פּאָדעלאַיעש" ווייזט, ווי ווייט איינגעוואָרצעלט ס'איז שוין דער אויטאָריטעט פון דעם אינטערנאַציאָנאַל. מען טראַכט אפילו ניט געגען א בעשלוס פון דעם אינטערנאַציאָנאַל אַרויסצוטרעטען.

נאָר איין איינצעלנער פּראָטעסט האָט זיך אויף דער גענעראַל־פערזאַמלונג פון קאָנגרעס געהערט געגען א בעשלוס פון דעם אינטערנאַציאָנאַלען ביוראָ. דאָס איז געווען דינסטאָג, דעם 20־טען. עס האָבען פּראָטעסטירט א טייל פון די ענגלישע דעלעגירטע געגען דעם, וואָס דאָס ביוראָ האָט זיך ענטזאָגט איבערצו־

מאַכען די צולאַזונגס-בעדינגונגען אויף אַזאַ אופן, אַז די ענגלישע אַרבייטער-פּאַרטיי, וועלכע ערקענט אָפיציעל ניט אָן דעם סאָציאַליזם, זאָל קענען זיין פֿערטרעטען אויפ'ן אינטערנאַציאָנאַלען קאָנגרעס.

אונזער בעקאַנטער מאַק-דאָנאַלד פֿון דער „אומאַבהענגיגער אַרבייטער-פּאַרטיי" האָט אויך זיך גענומען די מימאָן צו זיין דער מליץ-יושר פֿאַר די אַרבייטער-פּאַרטיי. דאָס איינציגע, וואָס מאַק-דאָנאַלד האָט געקאָנט בריינגען צו איבערציינגען דעם קאָנגרעס, אַז די אַרבייטער-פּאַרטיי געהערט יאָ צו דער סאָציאַליסטישער משפחה „אַלס פֿאָלבערעכטיגטער מיטגליעד", איז געווען דאָס, וואָס דיזע פּאַרטיי האָט אָפּגעגעבען די פֿערזיכערונג, אַז זי וועט זיין אַן אַרבייטער-פּאַרטיי, פֿאָלשטענדיג אומאַבהענגיג פֿון די קאַפּיטאַליסטישע פּאַרטייען און זעלבסטשטענדיג".

אַז אַזאַ אַרט פֿערטיידיגונג איז צו ווייניג, דאָס האָט, ווי עס ווייזט אויס, מאַק-דאָנאַלד אַליין אויך געפֿיהלט און דערפֿאַר איז זיין פֿאָרשלאַג געווען ניט אַז מען זאָל שוין צולאָזען די אַרבייטער-פּאַרטיי, נאָר אַז „מען זאָל רעקאָמענדירען דעם ביוראָ, נאָך אַמאָל בעטראַכטען די פֿראַגע צוזאַמען מיט די ענגלישע גענאָסען".

„די ענגלישע גענאָסען" פֿון דער „סאָציאַלדעמאָקראַטישער פֿעדעראַציאָן", קוועלטש און אירווינג האָבען אָבער געבראַכט אַ שטאַרקען אָנקלאַגע מאַטעריאַל געגען די לייבאָר-פּאַרטיי. „מיר האָבען גאָרנישט געגען צולאַזונג פֿון וועלכער עס איז אַ סעקציאָן — האָט קוועלטש געטענה'ט. אָבער קיינער דאַרף ניט אַרויסטרעטען אונטער אַ פֿאַלשען פֿלאַג. מיר האָבען געפֿרעגט אין ענגלאַנד די לייבאָר-פּאַרטי צי איז זי סאָציאַליסטיש? און זי האָט געענטפֿערט: „ניין"! זי ענטזאַגט זיך זאָ גאָר פֿון רעפֿאָרמען, וועלכע וואָלטען קענען פֿיהרען צום ציעל פֿון סאָציאַליזם, צו דער פֿאָלקאָמענער בעפֿרייאונג פֿון די אַרבייטער פֿון יעדער אויסבויטונג. זי איז אַן אויסגעצייכענטע אַרבייטער-פּאַרטיי, אָבער זי זאָגט אויסדריקליך און אָפֿען, אַז זי איז ניט קיין סאָציאַליסטישע פּאַרטיי. מיר ווילען קיינעם ניט אַריינלייגען אין חרם. מיר גלויבען יעדען דעלעגאַט, וועלכער ערקלערט, אַז ער איז אַ סאָציאַלדעמאָקראַט. מיר אונטערזוכען קיינעמס מאָטיווען ניט. אָבער מיר פֿאָדערן ער זאָל זיך ערקלערען פֿאַר אַ סאָציאַליסט. און ענדערן די סטאַטוטען פֿון דעם אינטערנאַציאָנאַל

צוליעב אַ גרופּע, וואָס וויל שווימען אונטער אַ פֿאַלשען פֿלאַג, דאָס קענען מיר ניט."

דער צווייטער רעדנער פֿון די ס. ד. פֿ., אירווינג, האָט נאָך מעהר דירעקטע קלאַגען געבראַכט געגען די אַרבייטער־פּאַרטיי און זאָגאַר געגען איהר מליץ־יושר. דאָ האָט זיך אָבער איינגעשטעלט פֿאַר די לייבאָר־פּאַרטי, דער פּרעזידענט פֿון אינטערנאַציאָנאַלען ביוראָ, עמיל וואַנדערוועלדע.

גערעדט האָט ער אַפֿילו אין זיין אייגענעם נאָמען. אָבער ער האָט ערקלערט, אַז ער האָט דערווייל געהאַט אַ פּריוואַט געשפּרעך מיט איינינע מיטגליעדער פֿון ביוראָ. זיי זענען אַלע איינשטימיג אין דער מיינונג, אַז פֿון ענדערן די סטאַטוטען קען קיין רעד ניט זיין. אָבער זיי גלויבען, אַז די לייבאָר־פּאַרטי וועט קענען ערפֿילען די בעדינגונגען, וועלכע זענען נויטיג כּדי אויפֿגענומען צו ווערען. „יע־דענפֿאַלס איז דאָס ביוראָ גרייט צו זוכען אַ מיטעל, ווי עס איז צו קענען זיך צונויפֿקומען מיט דער לייבאָר־פּאַרטי".

זעלבסטפֿערשטענדליך, אַז נאָך אַזאַ ערקלערונג וואַנדערוועלדע'ס, איז מאַק־דאָנאַלד'ס פֿאָרשלאַג אָנגענומען געוואָרען און זאָגאַר איינשטימיג.

כּדי דער לעזער זאָל זיך ניט דאַרפֿען וואונדערן: פֿון וואַנען קומט אַזאַ פֿאָרט פֿריינדליכע שטימונג צו אַ פּאַרטיי, וואָס וויל ניט וויסען פֿון סאָציאַליזם, וועלען מיר בעמערקען, אַז די לייבאָר־פּאַרטיי האָט בעקומען ביי די וואַהלען איבער 300 טויזענד שטימען אין דער צייט, ווען די „סאָשיאַל דעמאָקראַטיק פֿעדעריישאָן" האָט בעקומען נאָר 29,810 שטימען. די לייבאָר־פּאַרטיי האָט 32 דעפּו־טאַטען און אַ דאַנק איהר זענען אויך 7 דעפּוטאַטען פֿון דער סאָציאַליסטישער „אינדעפּענדענט לייבאָר־פּאַרטיי" (מאַק־דאָנאַלד בתוכם) אויך אַריין אין פּאַרלאַמענט. די „סאָשיאַל דעמאָקראַטיק פֿעדעריישאָן", וועלכע איז געגאַנגען בעזונדער און אַרויסגעשטעלט קאַנדידאַטען נאָר אַליין, איז עד היום ניט געווען בכח דורכצופֿיהרען קיין איין איינציגען דעפּוטאַט. די לייבאָר־פּאַרטיי שפּיעלט אַ גרויסע, וויכטיגע ראָלע אין פּאָליטישען לעבען פֿון ענגלאַנד. איהר זיעג איז אויך דער ערעפֿנונגס־זיצונג פֿון זעלבען שטוטגאַרטער קאָנגרעס געפֿייערט געוואָרען פֿון ביידע פֿעסט־רעדנער, סיי פֿון בעבעל'ן, סיי פֿון וואַנדערוועלד'ן.

די ערעפֿנונג פֿון קאָנגרעס, בײַ װעלכער עס זענען געװעזען אַלע פֿאָרשטעהער פֿון די 25 נאַציאָנען און דערצו נאָך אַ גרויסע אינ־טערנאַציאָנאַלע מחנה פֿון געסט און אַ רעכטער אינטערנאַציאָנאַלער אַטמאָספֿער פֿון דער פֿראַגע, האָט געטראָגען זעהר אַ פֿײַערליכען כאַ־ראַקטער. דער צוזאַמענבונד פֿון אַלע נאַציאָנען האָט זיך שוין גע־פֿיהלט בײַ דער ערשטער זיצונג. שוין דאַן האָט דער גרויסער, פּרעכטיגער זאַל פֿון דער „ליעדערהאַלע“ ענטהאַלטען אין זיך ניט קיין ערב רב פֿון פֿעלקער, ראַסען און שפּראַכען, נאָר אַ קיבוץ, אַ גרויסען פֿאַמיליען־צוזאַמענפֿאָהר*). דער גײַסט פֿון סאָציאַליזם, דאָס גע־פֿיהל פֿון פּראָלעטאַרישער אחדות האָט געשוועבט איבער אַלעמען, האָט אַלעמען פֿעראײניגט און צוזאַמענגעבונדען.

און צו דיזער גײַסטיגער נאָהענטקײַט, צו דיזער מאָראַלישער פֿעראײניגונג איז אין פֿערלויף פֿון די אײניגע טעג פֿון קאָנגרעס צוגעקומען נאָך אַנאײנערליכע פֿערזענליכע אחדות. די דעלעגאַטען האָבען זיך אין דעם קורצען פֿעריאָד צוזאַמענגעלעבט, און צוזאַמענגעקלעבט אײ־נע מיט די אַנדערע. עס איז מערקווירדיג געוועזען צו זעהן ווי ליכט, ווי אײנפֿאַך צווישען סאָציאַליסטען פֿון אַלע שפּראַכען און אַלער נאַציאָנען זערען אָבגעשלאָסען נאָהענטע בעקאַנטשאַפֿט און זאָגאַר אַ געוויסער זאָרט פֿרײַנדשאַפֿט. דער געוועהנליכער מיסטרויען, די אויספֿאָרשונגס־בליקען, וועלכע בעגלײַטען, געוועהנליך, יעדע נײַע בעקאַנטשאַפֿט, האָבען דאַ אינגאַנצען געפֿעהלט. עס איז געוועזען אַ בעגעגעניש פֿון קרובים, וועלכע זענען סײַ ווי סײַ בײַ אַלע אומשטענ־דען פֿערבונדען דורך אַ גאַנצע רײַהע פֿון פֿעדים.

די ריכטיגע ליסטע פֿון די אַנוועזענדע דעלעגאַטען איז פֿאָלגענדע:

אַרגענטיניען	3	אונגאַרן	25
אויסטראַליע	1	איטאַליען	13
דײַטשלאַנד	289	יאַפּאַן	1
עסטרײַך	75	נאָרוועגען	8
בעהמען	41	רומעניען	34
בעלגיען	27	רוסלאַנד (ס״ר)	29
בולגאַריען	5	„ (ס״ר)	14
דענעמאַרק	17	פּױלען (פּ. פּ. ס.)	18
פֿעראײניגטע שטאַאַטען	22	„ (פּ. ס. ד.)	2
שפּאַניען	6	שוועדען	19
פֿראַנקרײַך	78	שווײַץ	21
פֿינלאַנד	2	זיד־אַפֿריקאַ	1
גרויסבריטאַניען	123	סערביען	1
האָלאַנד	9	צוזאַמען —	488

דאָך אַפֿילו לאָזענדיג אָן אַ זייט די סאַנטימענטאַלע פּערזענליכע געפֿיהלען און שטימונגען (אויב מען קען עס רופֿען סענטימענטאַל) און אורטיילענדיג נאָר נאָך די פֿאַקטען: נאָך די פֿערהאַנדלונגען, רעדען און בעשלוסען, מוז מען אויך אַנערקענען, אַז אין שטוטגאַרט האָט דער אינטערנאַציאָנאַל געמאַכט אַ געוואַלטיגען מהלך פֿאָרווערטס אויף דעם וועג פֿון ענגען צוזאַמענבונד און צוזאַמענגעהן פֿון די איינצעלנע סאָציאַליסטישע פּאַרטייען אונטער זיין קאָנטראָלע און אויטאָריטעט.

פֿון די פֿינף פֿראַגען, וועלכע זענען אין שטוטגאַרט פֿערהאַנדעלט געוואָרען, זענען פֿיער בעשלאָסען געוואָרען כמעט איינשטימיג. און זאָגאַר די איין פֿראַגע (קאָלאָניאַל-פּאָליטיק), ביי וועלכער די שטימען האָבען זיך צוטיילט אין צוויי כמעט גלייכע טיילען, האָט ניט געקאָנט פֿיעל פֿערקלענערען אָדער אָבשוואַכען דעם איינדרוק פֿון אינטערנאַציאָנאַלער סאָלידאַריטעט, ווייל די טיילונג איז דערביי פֿאָרגעקומען ניט אַזוי נאָך דער נאַציאָנאַלער ליניע, ווי, הויפּטזעכליך, נאָך דער ליניע פֿון ראַדיקאַליזם און רעוויזיאָניזם. דאָס ווייזט אַם בעסטען די ליסטע פֿון דער אָבשטימונג. דייטשלאַנד האָט אַפֿילו געשטימט געשלאָסען אין אָנפֿאַנג געגען דעם בעשלוס, וועלכער איז אָנגענומען געוואָרען, און נאָכהער פֿאַר איהם, אָבער עס זענען געווען די דייטשע רעדנער: לעדעבור און בעזונדערס קוטסקי, וועלכע האָבען דעם בעשלוס אַריבערגעטראָגען אויף זייערע פּלייצעס און איהם געמאַכט פֿון אַ בעשלוס פֿון דער מינדערהייט אין דער קאָמיסיאָן, צו אַ בעשלוס פֿון דער מעהרהייט אויפֿ'ן קאָנגרעס. פֿראַנקרייך האָט געשטימט געטיילט: 12 געגען 8. געטיילט האָט אויך געשטימט ענגלאַנד: 14 געגען 6. דאָסזעלבע איז געווען מיט איטאַליען: 4 געגען 11. און דעם איבערגעוויכט האָבען געגעבען די „קליינע“, אָדער „אינגערע“ נאַציאָנען, אויך הויפּטזעכליך, ווייל זיי שטעהען פֿאַר'ן ראַדיקאַליזם. ניט ווייל זייערע בעזונדערע נאַציאָנאַלע אינטערעסען פֿאָדערן עס.

אַם מייסטען האָט זיך אויסגעדריקט דער אויטאָריטעט און דער איינפֿלוס פֿון דעם אינטערנאַציאָנאַל אין דעם, וואָס אין דער פֿראַגע, וואו די געגענזעצע זענען געווען אַזוי שאַרף, און אַזוי שניידענד, — אין דער פֿראַגע וועגען מיליטאַריזם און נאַציאָנאַלע קאָנפֿליקטען, האָט מען ביסלעכווייז דאָך געפֿונען אַ וועג צו קומען צו אַ איינהייטליכען, זאָגאַר איינשטימיגען בעשלוס. די שטאָלצע, מעכטיגע דייטשע פּאַרטיי, — ווי אַזוי האָט זי זיך סוף כל סוף דאָך

געביטען אין זאַ פֿונדאַמענטאַלער פֿראַגע! געוויס, די רעוואָלוציאָן וועגען דיזער פֿראַגע טראָגט אַלע סמנים פֿון אַ קאָמפּראָמיס. אָבער, אַז אַזאַ קאָמפּראָמיס זאָל קענען דורכגעפֿיהרט ווערען, איז נויטיג געוועזען אַ גרויסער, מעכטיגער אויטאָריטעטער אינטערנאַציאָנאַל. אַז אין דער איינוואַנדערונגס־פֿראַגע, וואו די אַמעריקאַנער זענען געשלאָגען געוואָרען, האָבען זיי זיך נאָך פֿאַר דעם בעשלוס געאיילט אין גאַנצען צו קאַפּיטולירען און זיך אונטערגעבען אונטער דעם ווילען פֿון דעם אינטערנאַציאָנאַל, דאָס איז שוין דערמאָנט געוועזען פֿריהער.

דאָס אינטערנאַציאָנאַל האָט טריאומפֿירט אין שטוטגאַרט. און דאָך וואָלט געווען אַ טעות צו מיינען, אַז דאָס נאַציאָנאַלע איז שטיפֿמוטעריש בעהאַנדעלט געוואָרען דאָרט, אַז מען האָט דאָרט וויפֿיעל עס איז געוואָלט אַרונטערמאַכען, פֿערקלענערען די בעדייטונג פֿון נאַציאָנאַליטעט און פֿון נאַציאָנאַלע געפֿיהלען און שטרעבונגען.

פֿערקעהרט, עס איז כמעט ניט געווען נאָך אַ סאָציאַליסטישער קאָנגרעס, וואו די נאַציאָנאַליטעט, די נאַציאָנאַלע געפֿיהלען, די נאַציאָנאַלע שטרעבונגען זאָלען מיט אַזוי פֿיעל ליעבע און האַרמאָניע געפּריידיגט און זאָגאַר בעזונגען ווערען, ווי אין שטוטגאַרט. ביי פֿערשיעדענע געלעגענהייטען, פֿון פֿערשיעדענע אויטאָריטעטען האָבען זיך געהערט אין שטוטגאַרט לויב־געזאַנגען צו דאָס „נאַציאָנאַלע" ניט בלויז אין דער סאָציאַליסטישער בעוועגונג, נאָר צום נאַציאָנאַליזם בכלל.

אין זיין ערשטער, גרויסער רעדע אין די מיליטער־קאָמיסיאָן האָט בעבעל בעריהרט די „נאַציאָנאַלע פֿראַגע". און אָט וואָס ער האָט געזאָגט: „עס איז איבערהויפּט ניט קיין פֿראַגע, ווען מען געהערט דאָס פֿאָטערלאַנד. דאָס גאַנצע קולטור־לעבען ענטוויקעלט זיך דאָך נאָר אויף דעם פֿונדאַמענט פֿון מוטער־שפּראַך, אויף דעם באָדען פֿון נאַציאָן. קוקט זיך איין אויף עסטרייך, קוקט אויף דעם קאַמפּף פֿון די פּוילען פֿאַר זייער נאַציאָנאַלע ווידעראויפֿלעבונג. אויך אין רוסלאַנד ווערט די נאַציאָנאַליטעטען־פֿראַגע נאָך אַ מאָל ערוואַכען (ראַזאַ לוקסעמבורג פּראָטעסטירט). יעדעס פֿאָלק, וועלכעס לעבט אונטער פֿרעמדער הערשאַפֿט. אַפֿילו ווען יענע הערשאַפֿט ברייננגט איהם וואָהלטהאַטען, הויבט זיך אויף מיט זיין גאַנצער מאַסע צום פֿרייהייטס־קאַמפּף און לאָזט איבער אַלע אַנדערע ציעלען.

.... הערווע'ס געדאַנק, אַז פֿאַר דעם פּראָלעטאַריאַט איז גאַנץ גלייך: צי פֿראַנקרייך וועט עראָבערן דייטשלאַנד, אָדער דייטשלאַנד — פֿראַנקרייך, איז אַ משוגעת (אַבסורד) (לעבהאַפֿטע צושטימונג. צורוף: עס איז אַפֿילו קיין געדאַנק ניט! געלעכטער). יאָ, מען קען עס זיך גאָר ניט פֿאָרשטעלען. טאָמער וועט איהר פּראַקטיש דיזע לעהרע פּרובירען, הערווע? אייערע אייגענע פֿאָלקס־גענאָסען וועלען אייך מיט די פֿיס צוטרעטען“!

בעבעל'ס רעדע איז דאָך אַ לויב־געזאַנג פֿאַר דעם נאַציאָנאַליזם, די צושטימונג צו די ווערטער זענען ניט ווייניגער בעלעהרענד. און ראָזאַ לוקסעמבורג'ס פּראָטעסט געגען זיין בעהויפּטונג, אַז „די נאַציאָנאַלע פֿראַגע וועט נאָך אין רוסלאַנד ערוואַכען“ ווייזט נאָר, אַז זי, די האַלב־רוסין, האַלב־אידין, פֿערשטעהט ווייניגער די לאַגע אין רוסלאַנד, איידער דער גענעראַל־פֿיהרער פֿון דער דייטשער סאָציאַלדעמאָקראַטיע.

דער אַלטער פֿראַנצויזישער קעמפֿער, וואַיאַן, האָט זיך אויסגעדריקט אין דערזעלבער קאָמיסיאָן: „די נאַציאָנען זענען ניט בלויז נוצליכע, נאָר זאָגאַר נויטהווענדיגע עלעמענטען אין דער מענשליכער ענטוויקלונג“.

נאָך איהם איז געקומען זשאָרעס און נאָך אין פֿיעל הייסערע ווערטער געפֿייערט די בעדייטונג פֿון דער נאַציאָן. „דאָס פֿאָטערלאַנד וויל הערווע צושטערען — האָט זשאָרעס געזאָגט — ווי אַ מאָל דער קוים געוועקטער פּראָלעטאַריער־צאָרן פֿלעגט צוברעכען די מאַשינען. מיר ווילען, דאָס פֿאָטערלאַנד און די פּראָדוקציאָנס־מיטלען סאָציאַליזירען צום נוצען פֿאַר דעם פּראָלעטאַריאַט. דען די נאַציאָן איז אַ הויז פֿול אוצרות פֿון מענשליכער גאונות און פֿאָרשריט און עס וואָלט זעהר שלעכט געפּאַסט פֿאַרן פּראָלעטאַריאַט דיזע טייערע כלים פֿון מענשליכער קולטור צו צוברעכען“.

דער איטאַליענער קאָסטאַ האָט בעמערקט: „איך רעד אים נאָמען פֿון דער מעהרהייט פֿון דער איטאַליענישער פּאַרטיי און געווערקשאַפֿטען. אָבוואָל מיר זענען ניט קיין פּאַטריאָטען אין בורזשואַזען זין, דאָך זענען מיר פּאַטריאָטען אין בעסטען סאָציאַליסטישען זין. און מיר ווילען ניט און קענען ניט זיך ענטזאַגען פֿון די שיינע און ערהאַבענע קולטורעלע אוצרות פֿון דער היימאַט.“

ביי דער פֿערהאַנדלונג פֿון דער קאָלאָניאַל־פֿראַגע איז די „נאַציאָנאַל־פֿראַגע“ ווידער אַרויסגעשוואומען. דאָ, ווי אויך ביי דער

אויסוואַנדערונגס-פֿראַגע, איז ניט איין מאָל בעריהרט געוואָרען פֿון פֿערשיעדענע זייטען דאָס רעכט פֿון די קליינע, אינטערדריקטע, אָבגעשטאַנענע נאַציאָנען און ראַסען אויף זעלבשטענדיגקייט, אונאָבהענגיגקייט און גלייכבערעכטיגונג. פֿון דער רעוויזיאָניסטישער זייט אין דייטשלאַנד (בערנשטיין און דאַוויד) איז אַפֿילו געמאַכט געוואָרען אַ קליינע פּראָבע, צו וועלען אַנערקענען „דאָס רעכט אויף אָפּעקע“ אויף די גאָר ווילדע שטאַמען; און פֿונ'ם אַמעריקאַנער הילקוויט און אויסטראַליער קרעמער איז געמאַכט געוואָרען די קליינע פּראָבע די „געלע ראַסע“ אַוועקצושטעלען אין אַן אויסנאַהמסלאַגע ביי דער איינוואַנדערונג. דאָך דיזע פּראָבעס האָבען אַרויסגערופֿען אַן אַלגעמיינעם ווידערשטאַנד און ווידער אַמאָל איז די נאַציאָן זעהר הויך אַוועקגעשטעלט און געפֿייערט געוואָרען.

און אין זיין רעפֿעראַט וועגען די איינוואַנדערונגס-פֿראַגע האָט דער עסטרייכישער פֿירער עלענבאָגען פֿאָלגענדעס געזאָגט וועגען די בעדייטונג פֿון נאַציאָנאַליטעט און וועגען די אויסגעוואַקסענע און אָבגעשטאַנענע נאַציאָנען: „וואָס איז שייך צו דעם, אַז עס זענען פֿאַראַן נאַציאָנען אָבגעשטאַנענע, נאָך ניט ערוואַקסען גענוג, האָבען מיר דאָך שטענדיג געזעהן, דאָס ווען איין נאַציאָן בעקומט, אַזוי צו זאָגען, ליכט, ווען זי הערט אויף צו זיין אָבגעשלאָסען פֿון דער קולטור, הויבט זי זיך אויף. און מען קען וועגען קיין נאַציאָן ניט זאָגען פֿאָראויס, אַז זי איז פֿערמשפּט צו בלייבען אָבגעשטאַנען.

„צווייטענס, די אַרבייטער פֿון יעדער איינצעלנער נאַציאָן דאַרפֿען די אינטערנאַציאָנאַלע אַחדות ניט אין דעם זיין פֿערשטעהן, אַז זיי זענען מחויב זיך אָבזאָגען פֿון זייער נאַציאָן. פֿערקעהרט, די אַרבייטער פֿון אַלע נאַציאָנען האָבען דאָס רעכט און די פֿליכט צו זיין צוגעבונדען צו די קולטור-אוצרות פֿון זייער אייגענער נאַציאָן מיט ליעבע און בעגייסטערונג (קולות: בראַוואָ!). זיי וועלען זייערע נאַציאָנאַלע בעזונדערהייטען מיט מעהר ליעבע היטען, ווען זיי וועלען וויסען דאָס אַ נאַציאָן קען ברענגען נוצען דעם כלל מעהר ווי אַליין נאָר דאַן, ווען זי היט אָב די בעזונדערהייטען פֿון איהר קולטור. דאַן וועלען זיי האָבען אַזוי פֿיעל אַכטונג צו די בעזונדערהייטען פֿון אַנדערע נאַציאָנען, דאָס זיי וועלען האַלטען

פאר א פערברעכען זיי צו שטערען זיך אויפהויבען אויף העכערע קולטור מדרגות.

„דריטענס וואלט איך געוואלט זאגען, אז מען קען ניט גענוי אונטערשיידען, וועלכע נאציאן שטעהט העכער און וועלכע ניעדעריגער“.

ואחרון—אחרון חביב, די לעצטע גרויסע רעדע אויפ'ן קאנגרעס, די רעדע פון וואנדערוועלד וועגען דער מיליטער־פראגע, וועלכע זיך מיט אזוי פיעל אויפמערקזאמקייט צוגעהערט געווארען און מיט אזא געוואלטיגער, איינשטימיגער בעגייסטערונג אנגענומען און צום איינשטימיגען בעשלוס געמאכט געווארען.

וואנדערוועלד האט ערקלערט: „איינשטימיג האבען מיר פעסטגעשטעלט, אז די אינטערנאציאנאלע אחדות איז די פפליכט פון די ארבייטער. דעם פרינציפ דארף איך ניט לאנג ערקלערען פאר א פערזאמלונג, וועלכע איז די לעבעדיגע פערקערפערונג פון קארל מארקס ווארט: „פראלעטאריער אלער לענדער פעראייניגט אייך!“ די פראלעטאריער האבען איבעראל די זעלבע פארטיי־ און קלאסען־אינטערעסען, און וועלכען טייל פון דער ערד זיי זאלען ניט וואהנען, און זיי האבען מעהר געמיינשאפט און קרבות'שאפט איינע מיט די אנדערע, איידער מיט די איבעריגע קלאסען פון דעם לאנד, וואו זיי וואהנען.

„ווייטער זענען מיר געווען איינינג איבער דעם, וואס וואיאן און בעבעל האבען אויף אזא וואונדערבאר־קלארען אופן ערקלערט אין זייערע רעדען, נעמליך, אז די פאראויסזעצונג פון אונזער אינטערנאציאנאליטעט גופא, איז די עקזיסטענץ פון פרייע, זעלבשטענדיגע נאציאנען.

„דער אינטערנאציאנאל פון די ארבייטער איז ניט קיין טויטע מאכע אהן גליעדערונג און גרופירונג. זי איז א פרייע פעראייניגונג, א בונד ניט נאר פון זעלבשטענדיגע שטאאטען. נאר אויך פון נאציאנען. דער אינטערנאציאנאל האט זיי אוועקגעגעבען זייער זעלבשטענדיגקייט, ווי די פוילען צ. ב. (שטארקע אפלאדיסמענטען).

„מיר האבען אנערקענט, אז עס עקזיסטירט א פאלשטענדיגעס רעכט אויף נאציאנאלע גליעדערונג. מיר האבען עס געטהאן פיעל אפענער און ערהליכער, אלס א וועלכע סיניט איז בורזשואזע פארטיי האט דאס געקענט טהאן.

„מיר ווינשען, אַז ניט קוקענדיג אויף די נאַציאָנאַלע געזינונג, מיט וועלכער אונזערע אַלעמענס נשמות זיינען פול, וועלען די פראַנצויזישע בורזשואַזע צייטונגען ניט אויפהערען צו רופען די דייטשע סאָציאַל-דעמאָקראַטיע אַלס די איינציג נאַציאָנאַלע, און די דייטשע צייטונגען וועלען לויבען די פראַנצויזישע סאָציאַלדעמאָקראַטיע פאַר וואָס זי אַליין איז צוגעבונדען צום פאָטערלאַנד. די דאָזיגע ווידערשפּריכע צושטערען זיך אַליין. און אונזער רעזאָלוציאָן זאָגט פון דאָס ניי אַרויס, אַז די עקזיסטענץ פון נאַציאָנען קען אַנערקענט ווערען אַלס נויטווענדיג, ניט אָבשוואַכענדיג דערמיט דעם אינטערנאַציאָנאַלען צוזאַמענהאַנג פון די אַרבייטער: דער נויטווענדיגער רעזולטאַט פון אונזער איבערצייגונג איז געווען צו אַנערקענען, אַז יעדע נאַציאָן האָט רעכט צו פערטיידיגען איהר אומאָבהענגיגקייט געגען יעדען אָנפאַל און אַז דיזעס רעכט קען מען ביי איהר אונטער קיינע אומשטענדען ניט אַוועקנעהמען”.

מיר זעהען אַלזאָ: געראַדע אויף דעם קאָנגרעס, וואו דער אינטערנאַציאָנאַל איז דערגאַנגען צו דער העכסטער מדרגה פון גלאַנץ, איינפלוס און אויטאָריטעט, געראַדע דאָרט איז די נאַציאָן, איהר בעדייטונג, איהר קולטורעלע ראָלע אַם שענסטען געפייערט און פערהייליגט געוואָרען. געראַדע דאָרט האָט די גאַנצע אינטערנאַציאָנאַלע סאָציאַלדעמאָקראַטיע זיך אַזוי הויך, אַזוי בעגייסטערט ערקלערט אין ליעבע און געשוואָרען אין טרייהייט צו די נאַציאָנאַלע קולטורען און אַנערקענט פאַר הייליג די נאַציאָנאַלע אייגענשאַפטען און די נאַציאָנאַלע בעזונדערהייטען פון יעדער נאַציאָן.

דאָס אַזאַ זאַך איז געווען מעגליך, בעווייזט בעסער ווי אַלע אַרגומענטען און שענער ווי די גלענצענדסטע רעדען, אַז דער פּראָלעטאַרישער נאַציאָנאַליזם איז פון אַ גאַנץ אַנדער סאָרט אַלס דער בורזשואַזער, אַז ער איז ריינער, ערהאַבענער, מענשליכער.

פאַר דעם וועלט-פּראָלעטאַריאַט זיינען נאַציאָנאַליזם און אינטערנאַציאָנאַליזם צוויי ענג צוזאַמענגעבונדענע און צוזאַמענגעהענדע, גייסטיג און מאָראַליש איינהייטליכע שטרעבונגען. אויף דיזע ביידע וועגען צוגלייך געהט דער פּראָלעטאַריאַט פאָרווערטס צו זיין געווינשטען ציעל, צו אַלגעמיינער בעפרייאונג, צום סאָציאַליזם!

דריטער קאַפּיטעל.

די קאַפּיטאַליסטישע קאָלאָניאַל-פּאָליטיק.

אַלע קאַפּיטאַליסטישע שטאַאַטען האָבען זיך איינע נאָך די אַנדערע אויסגעצויגען אויפ'ן געיעג נאָך קאָלאָניען. און פון יאָהר צו יאָהר ווערט דער געיעג אַלץ ווילדער, אַלץ געפעהרליכער. דער אַפּעטיט נאָך קאָלאָניען ווערט אַלץ גרעסער ביי די רעגירונגען און ביי די הערשענדע קלאַסען. די מעגליכקייט קאָלאָניען צו בע-קומען און צו ערשבערן ווערט אָבער אַלץ שווערער. און דערוויַל,— מיליאָנען נאָך מיליאָנען מענשען ווערען בעראַבעוועט פון זייער האָב און גוטס, ווערען געקוילעט, יעהרג'עט, געפּייניגט און פערקנעכטעט, וויַל מען ערקלערט זיי פאַר „ווילדע", פאַר „באַרבאַרען". און די גרויסע פאָלקס-מאַסען אין אַלע „ציוויליזירטע" לענדער מוזען איי-גענע בלוט אין לעבען און די לעצטע פון זייערע שווער פערהאָרעוועטע גראָשענס ברייננגען יאָהר איין יאָהר אויס אויפ'ן מזבח פון דיזער ווילדער פּאָליטיק פון רויב און מאָרד. זיי מוזען מיט זיך מקריב זיין, כדי אויסצוראָטען און פערטיליגען, אָדער פּייניגען און אונטער-יאָכען אַנדערע.

אויפ'ן קאַפּיטאַליסטישען לשון רופט מען דיזע רויב און מאָרד-אַרבייט קאָלאָניאַל-פּאָליטיק. און דיזע פּאָליטיק ווערט געבענשט און געהייליגט מיט דער ברכה פון „ציוויליזאַטאָרישער מיסיאָן". און פון איהר ווערען ערוואַרטעט „גליקען", ד. ה., גרויסע, גאָר גרויסע פּראָפיטען פאַר די הערשענדע קלאַסען.

ווי שטעהט עס מיט דיזער קאַפּיטאַליסטישער קאָלאָניאַל-פּאָ-ליטיק? ווי פיהרט זי זיך? וואָס נעהמט זי און וואָס גיט זי? וויפיעל קאָסט זי און וויפיעל ברייננגט זי איין?

נאָך מיט זיבען יאָהר צוריק, אין יאָהר 1900, האָט דער

פּאַריזער אינטערנאַציאָנאַלער קאָנגרעס געבעטען די סאָציאַליסטישע פּאַרטייען, זיי זאָלען איבעראַל, וואו עס לאָזט זיך נאָר, זיך באַשעפטיגען מיט דער פאָרשונג פון דער קאָלאָניאַל-פראַגע. צום קאָנגרעס אין אַמסטערדאַם, אין יאָהר 1904, זענען צוגעשטעלט געוואָרען 2 באַריכטען וועגען דער פראַגע. אין זיין זיצונג פון 10-טען נאָוועמבער 1906 האָט דאָס אינטערנאַציאָנאַלע ביוראָ באַשלאָסען צו בעטען די נאַציאָנאַלע סעקציאָנען פון די לענדער, וואָס באַזיצען קאָלאָניען, אַז זיי זאָלען צוגרייטען צום שטוטגאַרטער קאָנגרעס באַריכטען איבער די קאָלאָניען און ווי אַזוי זיי ווערען עקספּלואַטירט.

אַלס רעזולטאַט זענען ערשיענען צום קאָנגרעס באַריכטען: פון האָלאַנד, פון גרויס-בריטאַניען, פון בעלגיען, פון פראַנקרייך און פון דייטשלאַנד. זיי ענטהאַלטען פיעל באַלעהרענדע, פיעל מערקווירדיגע פאַקטען. צוזאַמען גיבען זיי אַ פאָלשטענדיגען בילד פון דעם צושטאַנד פון די קאָלאָניען און קענען דיענען אַלס וועגווייזער ביי דער לעזונג פון דיזער ברענענדער פּראָבלעם.

אָט טרעט פאַר אונז אַרויס האָלאַנד. (דער באַריכט, ריכטיגער, די עכט וויסענשאַפטליכע אונטערזוכונג, איז געשריבען פון וואַן קאָל). קליין איז דאָס לאַנד, אָבער גרויס איז זי אַלס קאָלאָניאַל-מלוכה. שוין אַ ערפאַהרונג פון 300 יאָהר האָט האָלאַנד הינטער זיך אויף דיזעם געביעט. אין דער געשיכטע פון דער קאָלאָניאַל-פּאָליטיק האָט מען זאָגאַר שוין איינגעפיהרט אַ באַזונדערן האָלענדישען פּעריאָד. דאַמאָלס, אין 16-טען יאָהר-הונדערט, איז דאָס קליינע לאַנד געוועזען די הערשערין איבער די ימים און האָט געהאַט די גרעסטע שיפען און דעם גרעסטען האַנדעל פון דער גאַנצער וועלט.

דיזער גלאַנץ-פּעריאָד האָט אָבער ניט לאַנג געדויערט. פיעל האָט האָלאַנד פערלאָרען פון איהרע קאָלאָניען און פון איהר מאַכט און גרויסקייט. זי האָט אָבער אויך היינט נאָך פיעל. אין צענטראַל-אַמעריקאַ (גויאַנאַ און אינטילען) איז דער איינפלוס פון די האָלענדישע קאָלאָניען ניט באַדייטענד. אין אָסט-אינדיען אָבער זענען איהרע קאָלאָניען נאָך גרויס. ניט ווייניגער ווי 40 מיליאָן איינוואָהנער געפינען זיך נאָך היינט אין די קאָלאָניען אונטער דער הערשאַפט פון קליינעם האָלאַנד.

די האָלענדישע קאָלאָניען האָבען הינטער זיך אַ לאַנגע געשיכטע. דיזע געשיכטע איז אָבער דורך און דורך אויסגעווייקט פון רויב, עקספּלואַטאַציאָן און אכזריות. כמעט צוויי יאָהרהונדערט

(פֿון 1602 ב̣יז 1795) האָט אַ פּריוואַטע האַנדעלס־געזעלשאַפֿט, די אָסט־אינדישע געזעלשאַפֿט, געוועלטיגט איבער זיי. איהר איינציגער ציעל איז געוועזן פּראָפֿיט און עשירות. און כּדי דאָס צו דערגרייכען האָט זי זיך פֿאַר קיין זאַך ניט אָבגעשטעלט. זי האָט געהאַט אַ מאָנאָפּאָל אויף דער האַנדעל דאָרט, און איהר מאָנאָפּאָל־לאַגע בענוצט איבצוזויגען די קאָלאָניען. פֿאַר האָלאַנד האָבען די קאָלאָניען קיין גליק ניט געבראַכט; פֿאַר די קאָלאָניען אָבער איז עס געווען אַ קללה. אין יאָהר 1795 האָט די האָלענדישע רעגירונג אַליין איבערגענומען די קאָלאָניען.

די האָלענדישע רעגירונג האָט זיך אויך געשטעלט איין ציעל: „וואָס מעהר נוצען פֿאַר'ן האָלענדישען האַנדעל און וואָס מעהר פּראָפֿיט פֿאַר די האָלענדישע פֿינאַנצען אַרויסצושלאָגען פֿון די קאָלאָניען". די רעכטע און די אינטערעסען פֿון די איינגעבאָרענע האָט מען איינפֿאַך מיט די פֿיס געטראָטען.

מיליאָנען האָט האָלאַנד אויסגעפּרעסט פֿון די קאָלאָניען. אין ווייניגער ווי 35 יאָהר האָט מען אויסגעפּרעסט מעהר ווי 1620 מיליאָן פֿראַנק קאָלאָניאַל פּראָדוקטען. דאָס האָלענדישע פֿאָלק האָט אָבער וועניג וואָס נוצען דערפֿון געהאַט. נאָר דער קעניג און זיין קליקע זענען רייך געוואָרען. ערשט די רעוואָלוציאָן פֿון 1848 האָט איבערגעגעבען די קאָלאָניען אין די הענד פֿון נייעם געזעצגעבער, אין די הענד פֿון בורזשואַזען פּאַרלאַמענט.

די בורזשואַזיע האָט זיך אויך גענומען צו דער אַרבייט פֿון עקספּלואַטאַציאָן און אויספּרעסונג, וועלכע זענען געוואָרען נאָך שווערליכער, נאָך גרויזאַמער אַלס פֿריהער. פֿון 1848 ביז 1877 האָט מען פֿון די קאָלאָניען אויסגעזויגען 1290 מיליאָן פֿאַר די הכנסות פֿון דער מלוכה. מען האָט אין האָלאַנד פֿערקויפֿט פֿאַר 4500 מיליאָן פּראָדוקטען פֿון די קאָלאָניען. אָבער וואָס וויטער זענען די הכנסות געוואָרען אַלץ קלענער, אַלץ מאָגערער. און ווען עס איז געקומען סוף כּל סוף צו אַ פֿאָלשטענדיגען באַנקראָט פֿון שטאַאַטס־פֿערמעגען אין די קאָלאָניען, און ווען עס איז שוין מעהר ניט געווען וואָס צו נעהמען, דאַן האָט מען זיך געכאַפּט פֿאַר אַ נייע סיסטעם פֿון הערשען איבער די קאָלאָניען, פֿאַר אַן „אַנשטענדיגע", „מאָראַלישע" קולטור־סיסטעם.

די אינטערעסען פֿון דעם קאַפּיטאַליסטען־קלאַס האָבען אויך
[illegible]
[illegible]

דאַרף נים לאָזען די רעגירונג אַליין מעלקען. זיי האָבען אויך געוואָלט נעמען פערדינען אין די קאָלאָניען, מאַכען געשעפטען, אונטערנעמונגען מיט זייערע קאַפּיטאַלען, און דערצו איז נויטיג געווען מעהר פרייהייט דאָרט. באַלד האָבען טאַקע די פּריוואַט-אונטערנעמונגען פערטריבען די רעגירונגס-פּלאַנטאַציעס אין יאַווא (די „מלוכה" פון דער האָלענדישער רעגירונג). און עס איז קיין ספק נים, אַז די קאַפּיטאַליסטישע אינדוסטריע וועט זיך פערשאַפען אַ צוגאַנג אין די לאַנדווירטשאַפטליכע געגענדען. נאָך דער רעגירונג געהט דער קאַפּיטאַליסטען-קלאַס אויסזויגען די קאָלאָניען. די פאָרמען וועלען זיין אַנדערע, אָבער געזויגען וועט נאָך ווערען מיט מעהר קראַפט.

די בעדייטונג פון די קאָלאָניען פאַר די האָלענדישע קאַפּיטאַליסטען בעשטעהט נים אין דעם, וואָס זיי פיהרען אַהין אַרויס וואָס מעהר היימישע פּראָדוקטען, נאָר אין דעם, וואָס זיי מאַכען אין די קאָלאָניען גופא וואָס מעהר פּראָפיט מיט זייערע קאַפּיטאַלען. צווייי מיליאַרד פראַנק זענען שוין בערטהאָן דאָרט. און דער אויסלענדישער קאַפּיטאַל האָט אין דעם אַ גרויסען חלק. און זיי ציהען אויס אַרויס 186 מיליאָן אַ יאָהר פּראָפיט, ד. ה., אַכט-מאָל אַזוי פיעל, ווי פריהער די רעגירונג.

צי האָט דיזע גאַנצע קאָלאָניאַל-פּאָליטיק, וועלכע האָט געבראַכט אַזוי פיעל אונגליק, קנעכטשאַפט און עקספּלואַטאַציע פאַר די איינגעבאָרענע שבטים פון די קאָלאָניען, צי האָט זי לכל הפּחות געבראַכט גרויסע נוצען פאַר האָלאַנד?

דער ענטפער ווען-קאָליכ איז: ניין. אין מיטען פון 17-טען יאָהרהונדערט איז האָלאַנד מיט אַמאָל ערהויבען געוואָרען און איז געוואָרען דער פערמיטלער פון אייראָפּא. אין מיטען 18-טען יאָהרהונדערט, נים קוקענדיג אויף איהרע אונגעהויערע קאָלאָניען, האָט זי גענומען פאַלען, זינקען. און ערשט אין דער צווייטער העלפט פון 19-טען יאָהרהונדערט, אין אַ צייט ווען די קאָלאָניען האָבען אַם ווייניגסטען נוצען געבראַכט פאַר יעדעס פאָלק, ערשט דאַן האָט זי גענומען, אויפלעבען פון דאָס ניי. די נוצען פון די קאָלאָניען זענען בכלל איבערטריבען. די לאַנדווירטשאַפט, די פיהצוכט, דער פישפאַנג, — אַט די דריי וויכטיגסטע עקסיסטענץ-מיטלען פון האָלאַנד, האָבען וועדער ווענינ געהאַט פון די קאָלאָניען.

דער האַנדעל פון האָלאַנד האָט בעזונדערס שטאַרק אויפגעבליהט נאָך דעם יאָהר 1870, ווען די אינדוסטריע האָט גענומען אַזוי שנעל זיך ענטוויקלען אין דייטשלאַנד. אין די 35 יאָהר, וואָס

זענען צוריק פון יאן, האט דער האנדעל זיך פערגרעסערט אויף 375%, די בעפעלקערונג נאר אויף 55%. אבער אבוואהל דער האנדעל האט זיך פערגרעסערט אין דער צייט אויף 7700 מיליאן פראנק, אדער אויף 210 מיליאן יעהרליך, האט דער האנדעל מיט די קאלאניען זיך פערגרעסערט נאר אויף 14—15 מיליאן. ניט די אלטע אסטאינדישע געזעלשאפט, ניט דאס איצטיגע קולטור-סיסטעם זענען ניט קיין וויכטיגער פאקטאר אין האלענדישען האנדעל ביז היינטיגען טאג. אויך נאר א טייל פון די קאלאניאל סחורות ווערען געשיקט נאך האלאנד. קוים 1 דרייסיגסטער טייל פון די סחורות, וואס ווערען ארויסגעפיהרט פון האלאנד, געהען אין די קאלאניען (140 מיליאן פון 4150). די רייזען אין די קאלאניען בעשעפטיגען נור 1 דרייסיגסטען-טייל פון די האלענדישע שיפען. האלאנד איז נאך עד היום ניט קיין לאנד מיט גרויסער אינדוסטריע. דאך פיהרט זי זינט דעם יאהר 1856 שוין מעהר פראדוקטען ארויס איידער זי פיהרט אריין פון אנדערע וואו. אבער פון די 137 מיליאן בוימוואלענע סחורות, וואס זי האט אין יאהר 1905 ארויסגעפיהרט, זענען נאר 40 מיליאן אוועק אין די קאלאניען.

און ווי באלד אזוי פרעגט זיך: ווער האט נוצען פון די קאלאניען? די הערשענדע קלאסען, זיי האבען נוצען, זיי בעקומען דורך דעם, וואס די האלענדישע קאפיטאליסטען פערדינען אזוי געהאלטען, פענסיעס און פראפיטען אויף די קאפיטאלען. אבער מיטעל אויף דער בערזע און אין די קאלאניען, זענען פאר די אונטערנעמונגען אין לאנד גופא קיין בעלנים ניט געוועזען. און ניט בלויז זענען גרויסע פראפיטען געמאכט געווארען אויף די קאפיטאלען, אויך גרויסע געהאלטען האבען די זיהן פון די הערשענדע קלאסען בעקומען. אין יאהר 1900 האבען אין אסטאינדיען זיך געפונען 7500 פערשידענע בעאמטע, וועלכע האבען בעקומען 63 מיליאן פראנק געהאלט א יאהר.

און די ארבייטער, — וואס האבען זיי פון די קאלאניען? אויף דעם ענטפערן פאלגענדע ציפערן: 48 % פון אלע האלענדישע ארבייטער זענען בעשעפטיגט ביי אזוינע פראפעסיעס (ווי לאנדווירטשאפט, פיש-פאנג א. ז. וו.), וועלכע קענען בשום אופן ניט האבען קיין שום נוצען פון די קאלאניען. ביי די בעשעפטיגונגען, וואס האבען דירעקט צו טהאן מיט די קאלאניען (באנקען, שיפען, האנדעל א. ז. וו.) זענען פערנומען ביז 30,000 מאן און זיי פערדינען יעהרליך פון 31 ביז 35 מיליאן פראנק אלס לוין פאר זייער

אַרבּײט (װעכענטליך 1080 פֿראַנק אויף אַ פּערזאָן). דעם לוין װאָלטען זײ אַזױ רײַכט און פֿיליכט נאָך לײַכטער געקענט פֿערדינען, װען דער דרײַפֿאַרבּיגער האָלענדישער פֿלאַג װאָלט ניט הערשען אין די װאַסערען פֿון אינדיען. דערפֿאַר אָבּער, זיך יאָגענדיג נאָך די גרױסע פֿערדינסטען, אין אינדיען, האָט מען פֿון האָלאַנד אָבּגעצױגען די קאַפּיטאַלען, אויף װעלכע מען װאָלט דאָרט געקענט בּעשעפֿטיגען אַזױ פֿיעל הײמישע אַרבּײטער.

די אויסזיכטען אויף דער צוקונפֿט זענען ניט בּעסער. און אין גיכען װעלען װאַהרשײַנליך די האָלענדישע אַרבּײטער נאָך מוזען צאַדלען שטײַערן, כּדי מען זאָל קענען אײַנהאַלטען די הערשאַפֿט אין די קאָלאָניען. „די פֿערגאַנגענהײט האָט צוגעבּונדען דאָס האָלענדישע פֿאָלק צו די קאָלאָניען — ענדיגט װאַן־קאָל — אָבּער איצט האָט דער אַרבּײטער־קלאַס קײן גרונד ניט צו פֿערלאַנגען קאָלאָניען. די װײַטערדיגע פֿעסטהאַלטונג פֿון די קאָלאָניען איז ניט קײן נאַציאָנאַלער אינטערעס און נאָך װעניגער אַן אַרבּײטער אינטערעס. עס איז אויסשליסליך אַ קאַפּיטאַליסטישער אינטערעס“.

די גרעסטע קאָלאָניאַל מאַכט פֿון דער װעלט, ענגלאַנד, װאָלט פֿיליכט געקענט אויסמײַדען אַ שטרענגען פּסק־דין פֿאַר איהר קאָלאָניאַל־פּאָליטיק. די ענגלישע קאָלאָניען זענען אין זײער ענטװיקלונג אַװעק אויף אַ גאַנץ אַנדער װעג אַלס די האָלענדישע אין די איבּעריגע. די גרױסע ענגלישע קאָלאָניען האָבּען זיך ענטװיקעלט צו זעלבּסטשטענדיגע, כּמעט אין גאַנצען אונאַבּהענגיגע שטאַאַטען. אָבּער ענגלאַנד האָט אויף איהר קאָלאָניאַלען געװיסען אײן גרױסען, שװאַרצען פֿלעק, װעלכער פֿערפֿינסטערט איהר גאַנצען שײַן. דאָס איז אינדיען.

דער בּעריכט װעגען די ענגלישע קאָלאָניען בּעהאַנדעלט נאָר די אינדיען־פֿראַגע. עס איז אײגענטליך ניט קײן בּעריכט, עס איז אַ פֿאָרמעלער און פֿעסט בּעגרינדעטער בּעשולדיגונגס־אַקט, אַלס אָנקלאַגער טרעט אַרױס דער פֿיהרער פֿון דער „סאָשאַל דעמאָקראַטיק פֿעדערײשן“ חבר האַנדמאַן.

„עס איז װיכטיג — זאָגט האַנדמאַן — אַז דאָס אינטערנאַציאָנאַלע סאָציאַליסטישע בּיוראָ זאָל צו רעכטער צײַט װיסען, װאָס עס געהט פֿאָר אין אַ לאַנד, װאו װעניגסטענס 300 מיליאָן מענשען, געפֿינען זיך אונטער דער דעספּאָטישער הערשאַפֿט פֿון אַ הײַפֿעל אינזעל אײַנװאָהנער, װעמעס הײמאַט און װאוינאָרט געפֿינט זיך טױזענדער מײַלען פֿון דעם עראָבּערטען לאַנד“.

און דאָס, וואָס האַנדמאַן דערצעהלט איז שווידערליך. צו דער צייט, ווען די ענגלענדער, נאָכגעהענדיג די פּאָרטוגיזער, האָבען זיך בעוויזען אין אינדיען, כדי דאָרט צו מאַכען געשעפטען, זענען זיי געווען פערבלענדעט פון די עשירות און דעם גלאַנץ פון די אינדישע פירסטען, וועמעס פריינדשאַפט זיי האָבען געזוכט. אין יענער צייט איז אינדיען געווען אַ רייך און גרויס לאַנד. אין וויסענשאַפט, קונסט, אַרכיטעקטור, לאַנדווירשאַפט, אינדוסטריע, מעדיצין, געזעצגעבונג און רעליגיאָן, אין אַלץ האָבען די גרויסע אינדישע שטאַאַטען פון יענער צייט זיך געקענט מעסטען און אויסהאַלטען דעם פערגלייך מיט די אויפגעקלערטעסטע און ציוויליזירטעסטע פעלקער פון אייראָפּאַ.

און וואָס איז געוואָרען איצט? נאָך אַ רייהע פון גרויסע קאַמפּפע האָבען די ענגלענדער איינגענומען ביי די 225 מיליאָן אינדישען יעדע קאָנטראָל'ע איבער די פּאָליציי און פערוואַלטונג אין זייער אייגענעם לאַנד. און די גרויסע שטאַאַטען פון די איינגעבאָרענע זענען איינגעשטעלט געוואָרען אויף שטענדיג אונטער דער גנאַדע פון דעספּאָטישער מאַכט, אָבוואָהל נאָכ'ן נאָמען נאָך זענען זיי זעלבשטענדיג. און קיין מאָל פריהער איז די סיסטעם פון שטרענגער איבערדערשאַפט ניט געווען אַזוי שטרענג דורכגעפיהרט אין לעבען ווי איצט. פון 39,000 העכערע בעאַמטע, וועלכע בעקומען מעהר ווי 1000 רופּיס געהאַלט אַ יאָהר, זענען 28,000 ענגלענדער און נאָר 11,000 היימישע. און געהאַלט בעקומען די ענגלענדער פינף מאָל אַזוי פיעל ווי די היימישע. די גאַנצע ציווילע רעגירונג איז איצט אָנפּערטרויט מענשען, וועלכע זענען פרעמד צו דעם פאָלק, וואָס זיי בעהערשען, וואָס קענען דאָס פאָלק ניט און האָבען קיין אינטערעס ניט איהם צו מאַכען גליקליך.

די גובערנאַטאָרען („דיסטריקט אָפיסערס") זענען די אמת'ע הערשער פון אינדיען. זיי זענען די גאַנצע בעלי־בתים איבער דעם שיקזאַל פון די פיעלע מיליאָנען איינוואָהנער. זיי קענען אַליין ניט ערפילען אַלע פפליכטען, — ווען זיי וואָלטען אפילו געווען פעהיג און געהאַט דעם חשק דערצו. דער רעזולטאַט איז, אַז די גאַנצע פערוואַלטונגס־אַרבייט ווערט איבערגעגעבען אין די הענד פון ערגסטען קלאַס פון די איינגעבאָרענע.

אין דער פערוואַלטונג פון דער אַרמעע איז די זעלבע זאַך. דער העכסטער ריכטער איז די שווערט ביי די ענגלענדער. מעהר זוי 70,000 גוט־בעוואָפנעטע סאָלדאַטען האַלט מען אין אינדיען.

און די איינגעבאָרענע אַרמעע, וועלכע געפינט זיך אונטער דער פיהרונג פון אייראָפעישע אָפיצירען, בעטרעפט 180,000 מאַן, אויסער אַרטילעריע. 19 מיליאָן פונט סטערלינג אַ יאָהר מוזען די אָרימע אינדיער אויף דעם צאָהלען.

דאָך די שרעקען פון פריעדען זענען אין אינדיען נאָך פיעל גרעסער, איידער די שרעקען פון קריעג. די קראַפט פון לעבען און גייסט פון אַ פינפטען טייל פון דער מענשהייט ווערט דורך דעם דעספּאָטישען פריעדען פערטיליגט. די שעהנע קונסטען געהען אונטער. די היימישע קולטור איז אויסגעראָטעט. די לאַנדווירטשאַפט זינקט און זינקט אַלץ טיעפער. אַלץ, וואָס טראָגט דעם שיין פון פּאַטריאָטיזם אָדער נאַציאָנאַלען געפיהל ווערט פערניכטעט, און די אָנהענגער פון אַזוינע שטרעבונגען ווערען פערפאָלגט און פערזעצט אין די טורמעס. און אָט דער אַרט שלום געהט האַנד אין האַנד מיט דער שטענדיגער פעראָרמונג פון די מאַסען. און דיזע פעראָרמונג און אונטערדריקונג איז נאָר אַ רעזולטאַט פון דער דאָזיגער הערשאַפטס-סיסטעם.

דאָס, וואָס אין אינדיען ווערט אויפגעטהאָן אַפילו גוטעס: די איינפיהרונג פון אייזענבאַהנען, פון קאַנאַלען א. ד. גל., דאָס אַלץ ווערט געטהאָן ניט מיט דעם חשבון צו ברייננען נוצען דעם פאָלק, נאָר מיט דעם איינציגען ציעל צו ברענגען נוצען די ענגלענדער און צו מאַכען די אינדיער אין יעדער הינזיכט אַלץ מעהר אָבהענגיג פון ענגלאַנד.

עס איז בעוויזען געוואָרען, אַז אין אינדיען ווערט יעהרליך אַריינגעפיהרט סחורות פאַר 35 מיליאָן פונט סטערלינג מעהר איידער עס ווערט אַרויסגעפיהרט. דיזע 35 מיליאָן זענען אַן אָבצאָהל, וואָס די אָרימע, הונגערנדע אינדיער צאָהלען יעהרליך די ענגלישע קאַפּיטאַליסטען, לאַנד-בעזיצער און אַנדערע פּאַראַזיטען, וואָס לעבען אין ענגלאַנד און ציהען זייער יניקה פון אינדיען.

אַלע עשירות, וועלכע זענען נאָר מעגליך צו שאַפען, ווערען אָבגעשיקט אין ענגלאַנד, און דאָרט, אין אינדיען גופא, הערען די מיליאָנען ניט אויף צו הונגערן. ס'ווילדעוועט די שוואַרצע פּעסט, און יעדע וואָך פלעגט בשעת אַזאַ מגפה פאָרקומען מעהר ווי 75 טויזענד פאַלען פון טויטס (אין אַפּריל—מאַי 1907 יאָהר). מען דאַרף ניט פערגעסען, אַז די פּעסט קומט הויפּטזעכליך פון אָרימקייט. שפּעטער, אין זומער 1907, פלעגען שוין שטאַרבען 400,000 מענשען אַ חודש פון דער פּעסט און פון הונגער.

קיין וואונדער ניט, וואס סוף כל סוף האבען זאגאר די געדולדיגע, רוהיגע, אונטערדריקטע אינדיסען גענומען זיך רודערן אין בעוועגען; מען הערט איבעראל די געשרייען: „אינדיען מוז זיין פאר אינדיער“. די שטרעבונג צו מאכען אינדיען אין גאנצען אונאבהענגיג ווערט שטארקער מיט יעדען טאג. דורך פריעדליכע מיטלען קען מען שוין איצט אויך קיין בעסערונג ניט האפען. פאר 20—30 יאהר האבען ביידע קאפיטאליסטישע פארטייען אין ענגלאנד בעשלאסען די אונגליקליכע דעספאטישע הערשאפט ווייטער צו פיהרען. מען גרייט פאר אלערליי געוואלט־מיטלען צו קענען אונטערדריקען די פאלקס־בעוועגונג פון די אינדיער.

אבער דיזע שענדליכע פאליטיק וועט גאר ניט מאכען. דאס אינדישע פאלק הויבט ביסלעכווייז אן אויפצוּוואכען און עס וועט מאכען אן עק צו די גוואלד־טהאטען פון די רעגירענדע קלאסען אין ענגלאנד.

גאנץ אונערווארטעט פאר זיך אליין, דורך א צופאל איז דאס בעלגישע פאלק אריינגעצויגען געווארען אין איינע פון די פערוויקעלטסטע קאלאניאל־אונטערנעמונגען. און איינע פון די שווערסטע קאלאניאל־פראבלעמען קומט אויס דעם בעלגישען פראלעטאריאט צו פערענטפערען. דאס איז די קאנגא־פראגע.

פיער בעריכטען זענען צוגעשטעלט געווארען פון די בעלגישע סאציאליסטען צום אינטערנאציאנאלען ביורא. וועגען די קאנגא־פראגע. ליידער גיבען אלע פיער צוזאמען ניט קיין גענויען און קלארען בילד פון דער זאך. מען מוז זיך נאך בענוצען מיט אנדערע קוועלען, כדי צו קענען פערשטעהן וועגען וואס עס האנדעלט זיך דארט.

אין יאהר 1876 האט זיך געגרינדעט א אינטערנאציאנאלע אקציען־געזעלשאפט אויף אויסצופארשען די גרויסע געגענדען פון אפריקא, אין די לענג פון קאנגא. פון איהר איז אין יאהר 1882 אויסגעוואקסען די קאנגא־געזעלשאפט, אויך א פריוואטע קאפיטאליסטישע קאמפאניע. דיזע קאמפאניע האט פון פערשידענע שטאאטען בעקומען די הסכמה צו זיין די הערשערין פון א זעלבשטענדיגען קאנגא־שטאאט. אן אינטערנאציאנאלע קאנפערענץ האט אין יאהר 1884 אין בערלין בעשטימט געוויסע גרונדגעזעצען פאר די

רעכטע פֿון פֿערשידענע נאציאנען צו פֿיהרען האנדעל אין יענע לענדער.

דער קאנגא־שטאאט איז געווען געשאפֿען ערשט שפּעטער, אין יאהר 1885 איז לעאפּאלד דער צווייטער, דער קעניג פֿון בעלגיען, אנגענומען אין בעשטעטיגט געווארען „אלס דער ראש פֿון די שטאאטען, וועלכע די אינטערנאציאנאלע קאנגא־געזעלשאפֿט האט געגרינדעט אין אפֿריקא". לעאפּאלד איז מיט דער צייט געווארען דער אבסאלוטער מאנארך אין קאנגא. און דורך איהם איז דאס בעלגישע פֿאלק אריינגעצויגען געווארען וואס ווייטער אלץ מעהר אין דיזער אינטערנעמונג.

פֿיעל געלד און בלוט האט לעאפּאלד שוין ארויסגעצויגען פֿון בעלגישען פֿאלק פֿאר זיין שטאאט. און סוף כל סוף איז ער ארויסגעטראטען מיט דעם פֿארשלאג, אז בעלגיען זאל אין גאנצען איבערנעמען דעם קאנגא־שטאאט, נאר... די רעגירונג דארט זאל בלייבען א מאנארכיש־אבסאלוטיסטישע. די רעכטע און די דעה, וועלכע דער בעלגישער פּארלאמענט דארף בעקומען נאך דעם געזעץ־פּראיעקט וועגען דאס איבערנעמען, זענען קליין, ניט בעדייטענד. די הערשאפֿט דארט בלייבט ביים קעניג, וועלכער וויל פֿערהאלטען פֿאר זיך: די אדמיניסטראציאן, די געזעצגעבונג, די יוסטיץ, דאס מיליטער, די פֿינאנצען. מיט אנדערע ווערטער דער אייגענטליכער בעל־דעה וועט בלייבען דער קעניג, נאר דער פּארלאמענט וועט האבען דאס רעכט צו דעבאטירען די קאנגא־אנגעלעגענהייטען. זעלבסטפֿערשטענדליך, דאס די „מתנה" וועט דארפֿען קאסטען בעלגיען גרויסע סומען געלד און פֿיעל בלוט און ענערגיע.

דער קאנגא־שטאאט, וועלכע איז בעוואוינט מיט פֿעלקער, וואס געפֿינען זיך נאך אויף דער נידעריגסטער מדרגה פֿון ציוויליזאציאן און ענטוויקלונג (זאגאר מענשען־פֿרעסעריי ווערט דארט נאך פּראקטיקירט) ענטהאלט אין זיך פֿערבארגען און בעגראבען א סך נאטור־אוצרות. דערהויפּט איז די פּראדוקציאן פֿון גומי (קאַטשוק) דער הויפּט־געשעפֿט אין די זיכערסטע פּרימאנקע פֿאר קאפּיטאליסטען פֿון אלע לענדער. דער בעדארף אין דעם ארטיקעל וואקסט אין דער גאנצער וועלט. אין יאהר 1905 זענען פֿערברויכט געווארען אין דער גאנצער וועלט 76,000 טאן. די אינטערנאציאנאלע קאנפֿערענץ פֿון בערלין, איבערגעבענדיג די הערשאפֿט צו דער קאנגא־געזעלשאפֿט, האט זיך אבער פֿערזארגט, אז די קאפּיטאליסטען פֿון אלע לענדער זאלען קענען דארט פֿריי ראבעווען. און באמת איז,

צ. ב., דער אַמעריקאַנער מיליאַרדער ראָקעפֿעלער איצט דער הויפּט־בעל־הבית פֿון דער גומי־געזעלשאַפֿט אין קאָנגאָ.

די קאָנגאָ־וואַלדשטאַטען, די קאָנגאָ־סקאַנדאַלען זענען געוואָרען אַ שם־דבר אויף דער גאַנצער וועלט. אין די פֿערשידענסטע פּאַרלאַמענטען זענען געמאַכט געוואָרען אָנפֿראַגען, זענען אָנגענומען געוואָרען פּראָטעסטען געגען די שוידערליכע מאָרד־און רויב־פּאָליטיק, וואָס ווערט דאָרט בעגאַנגען געגען די איינגעבאָרענע בעפֿעלקערונג.

אָט דאָס איז די ירושה, וואָס דאָס בעלגישע פֿאָלק דאַרף איבערנעמען. צוליעב אַ גאַנצע רייהע פֿון טעמים האָט אַ ספּעציעלער צוזאַמענפֿאָהר פֿון דער בעלגישער סאָציאַליסטישער אַרבייטער־פּאַרטיי בעשלאָסען, או פֿצופֿאָדערען אידרע דעפּוטאַטען, אַז זיי זאָלען שטימען אין פּאַרלאַמענט געגען דאָס איבערנעמען פֿון קאָנגאָ דורך בעלגיען. די מעהרהייט האָט זיך אַרויסגעזאָגט, אַז קאָנגאָ זאָל אַריבער אונטער אַן אינטערנאַציאָנאַלען קאָנטראָל פֿון פֿערשידענע נאַציאָנען.

אויף זיין געוועהנליכען קלאָרען, סיסטעמאַטישען אופֿן ברענגט פּאָל־לואי צוזאַמען אַלץ, וואָס ס'איז נויטיג כדי צו בעקומען אַ גענויעס בילד פֿון די קאָלאָניאַל־אַנגעלעגענהייטען פֿון פֿראַנקרייך.

שוין אַ פֿירטעל יאָהרהונדערט, ווי די דריטע פֿראַנצויזישע רעפּובליק האָט זיך אַריינגעוואָרפֿען מיט לייב און לעבען אין קאָלאָניאַל אונטערנעמונגען. צו די אַלטע בעזיצונגען זענען צוגעקומען פֿיעל נייע. מען רעכענט, אַז 52 מיליאָן איינוואָהנער האָט פֿראַנקרייך אין אידרע קאָלאָניען. זי האָט גרויסע בעזיצונגען אין אַפֿריקאַ, טוניס, קאָנגאָ, אַלושיריען, טאָנקין, קאָשין־כינאַ א. ז. וו. און דאָס אַלץ איז די בורזשואַזע פּאָליטיקער נאָך ווייניג. פֿריהער האָט מען געחלומ'ט וועגען מצרים און אַנדערע. היינט פּרובירט מען מאַראָקאָ פֿערכאַפּען.

די פֿראַנצויזישע קאָלאָניען ווערען אויך, ווי די אַנדערע, רעגיערט דעספּאָטיש. נאָר דורך קריעג האָט מען זיי ערוואָרבען. און דורך מיליטערישע געוואַלט און אָפֿטע אונטערדריקונג פֿון אויפֿשטאַנדען ווערט די הערשאַפֿט דאָרט איינגעהאַלטען.

זעלבסטפֿערשטענדליך, אַז דאָס קאָסט פֿיעל געלד. די הוצאות אויף די קאָלאָניען יועדען פֿון יאָהר צו יאָהר גרעסער. און זיי

וואקסען מיט אונגלויבליכקייט. פון 5 מיליאן פראנק אין יאהר 1820 איז דער בודזשעט פאר די קאלאניען אויסגעוואקסען אויף 115 מיליאן א יאהר אין די לעצטע צייט. דערפון געהן 89 מיליאן אוועק אויף אויסצוהאלטען דארט די ארמעען. אויך די ביוראקראטיע האט זיך דארט פעסט איינגעגעסען. און אבוואל מען טהוט פאר די קאלאניען גאנץ ווייניג אויף, דאך איז די פראנצויזישע קאלאניזאציאן די טייערסטע אין דער וועלט.

צו דארף פראנקרייך אזוי פיעל קאלאניען? צי האט זי נוצען פון זיי?

א לאנגע צייט האט מען געדענקט, אז דער פלאט וועט מיטטראגען מיט זיך דעם האנדעל. מען האט זיך אבער געמוזט ארומזעהן, אז עס איז א טעות. פון די 750 מיליאן פראנק סחורות, וועלכע די פראנצויזישע קאלאניען האבען (1900—1905) אויסגעטוישט מיט אויסלאנד איז קוים א העלפט אויסגעקומען פאר פראנקרייך. די ענגלענדער, די דייטשען, די אמעריקאנער, די בעלגיער, די שווייצער האבען דארט געמאכט ניט קיין ערגערע געשעפטען.

אין ארויספיהרען מענשען נויטיגט זיך פראנקרייך ניט: איהר בעפעלקערונג וואקסט ניט. מען עמיגרירט ניט פון פראנקרייך, נאר מען אימיגרירט נאך קיין פראנקרייך. די איינציגע אורזאכע פאר די קאלאניזירונג איז געווען די האפנונג צו קענען אבזעצען דארט א גרויסען טייל פון די פראדוקטען, פאר וועלכע עס פעהלען קונים. אבער די האפנונג האט זיך בשום אופן ניט ערפילט.

און דערווייל דארפען די פראנצויזישע פאלקס־מאסען צאהלען שווערע שטייערן, צו טראגען דעם קאלאניאלען יאך אויף זיך. און דאס איז ניט דער איינצעלנער שאדען, וועלכען דאס פראנצויזישע פאלק ליידעט פון די קאלאניען. די ערהאלטונג פון די קאלאניען און די הארטקייט, וואס ווערט דערביי ארויסגעוויזען, פערשטארקט דעם מיליטאריזם און די בארבארישע געפיהלען. אויסערדעם שאפען די קאלאניען שטענדיג גרויסע דיפלאמאטישע שוועריגקייטען פאר פראנקרייך און שטענדיג געפינט זי זיך אין געפאהר פון קאנפליקטען און קריעג מיט אנדערע מלוכות. דאך די קאלאניאלע ליידענשאפט און תאוה, וועלכע האט פערכאפט אלע גרויסע קאפיטאליסטישע שטאאטען, האט זיך פעסט איינגעווארצעלט ביי די הערשענדע קלאסען אויך אין פראנקרייך. און אויך דארט איז דער הונגער נאך קאלאניען שטארק.

די דײַטשע מלוכה האָט אין איהר קאָלאָניאַל געשיכטע געמיזט דאַבען דעם זעלבען שיקזאַל, ווי דער פּאָעט שילער'ס בײַ דער פערטיילונג פון דער ערד: זיי ביידע זענען געקומען צו שפּעט, ווען אַליך איז שוין געווען צוכאַפּט.

די תאוה נאָך קאָלאָניען איז געוואָרען גרויס. אָבער די עלטערע מלוכות דאַבען שוין די בעסטע קאָלאָניען פערכאַפּט. דער ערשטער טריט צו ערווערבען קאָלאָניען איז דורכגעפיהרט געוואָרען דעם 24 אַפּר. 1884. די דײַטשע מלוכה האָט איבערגענומען אַ שטיק לאַנד וועלכעס איינער אַ קויפמאַן לידעריץ האָט ערוואָרבען אין דרום־אַפריקאַ. אין זעלבען יאָהר זענען ערוואָרבען געוואָרען די ברעגעס פון טאָגאָ און קאַמערון. אויך אין מזרח־אַפריקאַ האָט דער דײַטשער פלאַג צו יענער צײַט גענומען פלאַטערן. נאָך איינינע קלענערע קאָלאָניען זענען צוגעקומען. שפּעטער, אין יאָהר 1898, האָט דײַטשלאַנד אָבגענומען אויף „אַרענדע" בײַ דער כינעזישער רעגירונג אויף 99 יאָהר דעם האַפען־געגענד קיאַוטשאַו. אין גאַנצען פערמאָגט איצט דײַטשלאַנד 2,659,000 קוואַדראַט קילאָמעטער ערד אַלס קאָלאָניען מיט אַ בעפעלקערונג פון 12,119,000, צווישען וועלכע עס געפינען זיך 12,440 ווײַסע.

געקאָסט האָבען די קאָלאָניעי שוין אַ שעהן ביסעל פערמעגען. די מלוכה האָט פון איהר קאַסע צוגעלעגט צו די קאָלאָניען אין די 21 יאָהר צווישען 1885 און 1906 327,863,000 מאַרק. אין יאָהר 1906 אַליין האָט מען אויסגעגעבען 51,468,000 מאַרק. און אויסערדעם קומט אַ בעזונדערער חשבון, עקסטראַ הוצאות פאַר די אונטערדריקונג פון אויפשטאַנדען אין דרום און אין מזרח־אַפריקאַ. דער קריעג אין דרום־אַפריקאַ אַליין האָט געקאָסט 317,000,000 מאַרק. בכלל רעכענט מען, אַז ניט ווענינער ווי 400 מיליאָן מאַרק זענען פערשלונגען געוואָרען אויף די אונטערדריקונג פון אויפשטענדען.

נו, פרעגט זיך, ווער האָט פון די קאָלאָניען? אַז די איינגעבאָרענע שוואַרצע שבטים האָבען ניט קיין גרויס נחת פון די נײַע, ווײַסע הערשער, איז זעלבסטפערשטענדליך. די דײַטשע פערוואַלטונג אין די קאָלאָניען איז שוין פאַר די קורצע צײַט פון איהר געשיכטע פיל מיט די גרעסטע סקאַנדאַלען. מען האָט די איינגעבאָרענע גע'הרג'עט, געמאָרדעט, זייערע פרויען פאַרגעוואַלטיגט, זייער ערד צוגענומען, אין פיעל פעלען כלומר'שט „אָבגעקויפט" פאַר 5 קאָפּ. אַ העקטאָר. צ. ב., דורך דער לעצטער קריעג געגען די העראָאָס אַליין איז פון דעם שבט, וועלכער איז פריהער בע-

שטאַנען פון 80,000 מאַן, איצט קוים געבליבען 20,000. אין אויך די, וואָס בלייבען לעבען, ווערען אויפ'ן שענדליכסטען אופן עקספּלואַטירט און אַכזריות'דיג בעהאַנדעלט פון די ווייסע אונטערנעמער און די ווייסע הערשער אין די קאָלאָניען פיהרען אַלץ דערצו, אַז די איינגעבאָרענע זאָלען ווערען מענשען אָהן לאַנד, אין גאַנצען אַבהענגיג פון די קאַפּיטאַליסטישע אונטערנעמער.

האָט דייטשלאַנד עפּעס וואָס בעקומען פאַר איהרע גרויסע הוצאות, פאַר דעם שווערען יאָך? צו קענען די קאָלאָניען דינען אַלס מקום מקלט פאַר די וואַקסענדע בעפעלקערונג? אויף דעם איז דער ענטפער קלאָר און שאַרף: ניין. די דייטשע קאָלאָניען געפינען זיך אין די טראָפּיקס, דאָרט וואו אייראָפּעער קענען איבערהויפּט ניט וואָהנען. נאָר אין דרום-אַפריקאַ איז דער קלימאַט אַ ביסעל בעסער. אָבער די העכסטע שאַצונגען זאָגען, אַז מען וועט מיט דער צייט קענען דאָרט בעזעצען בסך הכל 100,000 ווייסע. אין דייטשלאַנד פערגרעסערט זיך די בעפעלקערונג אויף 800,000 פערזאָן אַ יאָהר. וואָס פאַר אַ בעדייטונג קענען האָבען די 100 טויזענד, ווען עס האָלט שוין יאָ געלונגען ווען עס איז זיי צו בעזעצען דאָרט?

דאָך ניט די אינטערעסען פון די גרויסע פאָלקס-מאַסען האָבען געטריבען דייטשלאַנד אויף די וואַסערן, נאָר קודם כל די שטרעבונג פון קאַפּיטאַל צו פערגרעסערן דעם שטח פון זיין עקספּלואַטאַציאָן. עס זיינען צוגעקומען נאָך אַנדערע אידעאָלאָגישע מאָמענטען: געוויסע שיכטען פון די הערשענדע קלאַסען אין דייטשלאַנד האָבען זיך אַרומגעזעהן, אַז דייטשלאַנד'ס נאָמען אין עהרע פאָדערן, אַז זי זאָל אויך פיהרען אַ גרויסע קאָלאָניאַל-פּאָליטיק. אין באמת האָט זי גענומען נאָכמאַכען די אַנדערע עלטערע קאָלאָניאַל-מעכטע.

אָבער אויך די חשבונות פון די הערשענדע קלאַסען האָבען ביז איצט זיך אַרויסגעשטעלט פאַר פאַלש; פון אַלע זייערע האָפנונגען איז דערווייל קיין איינע ניט ערפילט געוואָרען.

מען האָט, למשל, נביאות געזאָגט, אַז דער דייטשער האַנדעל וועט אָבלעבען דורך די קאָלאָניען. אַרויסגעוויזען האָט זיך, אַז אין גאַנצען האָט דייטשלאַנד אַריינגעפיהרט סחורה און אַרויסגעפיהרט אין איהרע קאָלאָניען אויף 65 מיליאָן מאַרק. מען דאַרף ניט פערגעסען, אַז אַ גרויסען חלק דערפון קויפען די דאָרטיגע בעאַמטע, אָפיצירען און אַנדערע ווייסע (קויפען אויפ'ן חשבון פון קהל'שער קעשענע). אָבער בכלל וואָס פאַר אַ ווערדע האָט עס אין פער-

גלייך מיט די 16,123 מיליאן מארק, וואס בעטרעפט דייטשלאנד'ס האנדעל מיט אויסלאנד אין זעלבען יאהר?

געוויס, עס זענען דא אויך אזוינע, וואס האבען שוין גרויסע נוצען פון די קאלאניען. דאס זענען קודם כל די, וואס שטעלען צו פראוויאנט און קליידער פאר די דארטיגע ארמעע. דאס זענען אויסער-דעם נאך א ביסעל ספעקולאנטען. דאן קומען אפיצירען, בעאמטע. אויף דעם עקאנאמישען לעבען פון דייטשלאנד בכלל האבען די קאלאניען ביז איצט געהאט זעהר א קליינע ווירקונג. די איינציגע זאך, וואס מען פיהלט שטארק, איז, דאס זיי ווארפען ארויף אויף די פלייצעס פון פאלק אלץ נייע משאות. דערפאר אבער שאפען די קאלאניען דייטשלאנד גרויסע שטערונגען אין וועלט-פאליטישען האנדעל, פערוויקלונגען אין דער דיפלאמאטיע. און די קאלא-ניאל-פאליטיק פערשטארקט אלץ מעהר דעם מיליטערישען גייסט פון דער דייטשער בורזשואזיע און מאכט זי נאך גרעבער און מאראליש נאך וועניגער פיהלענד.